

follow app

Digital supported tracking of employment
and career progression of apprentices for
Quality Assurance in VET

İkili Mesleki Eğitimde Çırakların Mezun Takibine İlişkin Kılavuz ve Politika Önerileri

PDF | Ağustos 2025

Bu eser, Creative Commons Attribution 4.0
International lisansı altında lisanslanmıştır.

Bu proje Avrupa Komisyonu'nun desteği ile finanse edilmiştir.
Bu yayın [iletişim] sadece yazarın görüşlerini yansıtmaktadır ve
Komisyon burada yer alan bilgilerin herhangi bir şekilde
kullanılmasından sorumlu tutulamaz.

Proje Numarası: 2022-1-ES01-KA220-VET-000089516

**Avrupa Birliği tarafından
ortak finanse edilmektedir**

Follow App

Mesleki Eğitim ve Öğretimde Kalite Güvencesi İçin Mezunların İstihdamı ve Kariyer İlerlemelerinin Dijital Destekli Takibi

İkili Mesleki Eğitimde Çırakların Mezun Takibine İlişkin Kılavuz ve Politika Önerileri

Katkıda Bulunanlar

INFODEF Instituto para el Fomento del Desarrollo y la Formacion S.L. | İspanya

Centro Servizi Formazione | İtalya

DIMITRA Education & Consulting | Yunanistan

ASS.FOR.SEO | İtalya

AIN – Navarre Industry Association | İspanya

Istanbul Valiliği | Türkiye

Innoquality Systems Limited | İrlanda

İçindekiler

Giriş:	6
BÖLÜM I: İKİLİ MESLEKİ EĞİTİMDE MEZUN TAKİP POLİTİKALARI.....	8
1.İkili Mesleki Eğitim ve Öğretimde Mezun Takibi ile İlgili Ulusal Politikalara Genel Bakış ..	8
1.1.Türkiye'de İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri.....	8
1.2. İspanya'da İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri.....	10
1.3 İtalya'da İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri	12
1.4. Yunanistan'da İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri.....	14
1.5. İrlanda'da İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri	15
2. İkili Mesleki Eğitim ve Öğretimde Mezun Takibi için Ulusal Çerçevelerin Avrupa Stratejileri ile Karşılaştırılması.....	17
2.1. Türkiye: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar	17
2.2. İspanya: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar	18
2.3. İtalya: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar	20
2.4. Yunanistan: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar	21
2.5 İrlanda: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar	22
3. Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar	23
3.1 Türkiye: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar.....	23
3.2. İspanya: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar.....	24
3.3. İtalya: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar	26
3.4. Yunanistan: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar.....	26
3.5. İrlanda: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar	27
4. Mezun Takibinde Karşılaşılan Zorluklar ve Geliştirilmesi Gereken Alanlar	28
4.1. Türkiye: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar	28
4.2. İspanya: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar	30
4.3. İtalya: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar	32
4.4. Yunanistan: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar	33

4.5. İrlanda: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar	35
BÖLÜM II: ÖNCEKİ ÖĞRENMELERİNİN TANINMASI VE İKİLİ MESLEKİ EĞİTİMDE YAYGIN/INFORMAL ÖĞRENME	36
1.Ortak Ülkelerdeki Önceki Öğrenmelerin Tanınması ve Denklik Uygulamalarına Karşılaştırmalı Genel Bakış	36
1.1 Türkiye: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış	36
1.2. İspanya: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış	38
1.3. İtalya: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış	39
1.4. Yunanistan: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış	41
1.5. İrlanda: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış	43
2. Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme İşlemleri ve Karşılaşılan Zorluklar	45
2.1. Türkiye: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları	45
2.2. İspanya: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları	47
2.3. İtalya: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları	49
2.4. Yunanistan: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları	51
2.5. İrlanda: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları	53
BÖLÜM III: FOLLOW APP PROJESİ PİLOT UYGULAMASI – ORTAK ÜLKELERDEN SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRMELER.....	55
1. Ulusal Pilot Uygumalara Katılım ve Bağlam Özeti	56
2. Sanal Kampüs – Ülke Bazlı Geri Bildirimler	57

3. Web Uygulaması – Ülke Bazlı Geri Bildirimler	58
4. Ulusal Pilot Uygulama Raporlarından Kullanıcı Geri Bildirimleri ve İyileştirme Önerileri	58
BÖLÜM IV: KILAVUZ İLKELER VE POLİTİKA ÖNERİLERİ.....	62
1. İkili Mesleki Eğitim ve Öğretimde Mezun Takibi: Karşılaştırmalı Görüşler	62
2. Önceki Öğrenmelerin Tanınması (RPL) ve İnfomal Öğrenme	63
3. Avrupa Düzeyinde Adaptasyon ve Aktarılabirlik Potansiyeli	64
4. İkili Mesleki Eğitimde Mezun Takibi ve Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında (RPL) İleriye Dönük Eğilimler ve Stratejik Zorluklar	66
5. Follow APP Projesi Pilot Uygulama Deneyimlerine Dayalı İleriye Dönük Öneriler ve Gelecekteki İkili Mesleki Eğitim Araçları için Rehberlik.....	68
6. FOLLOW APP Pilot Uygulama Aşamasından Elde Edilen Bulgulara Dayalı Olarak İkili Mesleki Eğitimde Gelecekteki Mezun Takip Araçları için Temel İyileştirme Kılavuzu	71

Giriş:

Mesleki Eğitim ve Öğretim (MEÖ) alanında, çırakların istihdam ve kariyer gelişimlerinin izlenmesi ile önceki, yaygın ve informal öğrenmenin tanınması; şeffaflığın, kalite güvencesinin ve iş gücü piyasasının ihtiyaçlarına uyumun artırılmasında temel unsurlar haline gelmiştir. İkili Mesleki Eğitim sistemi, okulda verilen teorik eğitim ile işletmelerde gerçekleşen işbaşı eğitimini birleştirerek öğrencilerin hem mesleki beceriler kazanmasını hem de istihdam edilebilirliklerinin güçlenmesini hedeflemektedir.

FOLLOW APP Projesi, ikili mesleki eğitim kapsamında gerçekleştirilen öğrenmenin izlenmesi ve doğrulanmasını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Proje bu hedefe, dijital araçlar (Sanal Kampüs ve Web Uygulaması) ve kanıta dayalı araştırma faaliyetleri aracılığıyla katkı sunmaktadır.

Bu konsolide rapor, projenin son ürünü olan “İkili Mesleki Eğitimde Çırakların Mezun Takibine İlişkin Kılavuz ve Politika Önerileri” kapsamında geliştirilmiştir: Rapor, dört ana bölümden oluşmaktadır:

1. **Bölüm I – İkili Mesleki Eğitimde Mezun Takibi Politikaları:** Türkiye, İspanya, İtalya, Yunanistan ve İrlanda’daki ulusal çerçeveleri ve stratejik girişimleri karşılaştırmakta; Avrupa düzeyindeki politikalarla benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymaktadır.
2. **Bölüm II – Önceki Öğrenmenin Tanınması için Metodolojiler:** Yaygın ve informal öğrenmeye yönelik tanıma ve doğrulama uygulamalarının ülkeler arası analizini yapmakta; karşılaşılan zorlukları ve AB tavsiyeleriyle uyumu değerlendirmektedir.
3. **Bölüm III – Pilot Uygulama Sonuçları:** FOLLOW APP Sanal Kampüsü ve Web Uygulaması kullanılarak yürütülen pilot faaliyetlerin sonuçlarını aktarmakta; proje kapsamında geliştirilen araçların kullanılabilirliği, işlevselliği ve ikili mesleki eğitim bağlamında uygulanabilirliğine dair ortak deneyimleri yansıtmaktadır.

4. **Bölüm IV – Kılavuz İlkeler ve Politika Önerileri:** Önceki bölümlerden elde edilen bulgulara dayanarak, ikili mesleki eğitimde mezun takibi ve önceki öğrenmenin tanınması uygulamalarını güçlendirmeye, kurumsal gelişimi desteklemeye ve politika inovasyonunu teşvik etmeye yönelik uygulanabilir öneriler ve metodolojik kılavuzlar sunmaktadır.

Bu raporun bulguları, ortak kurumların ulusal katkıları ve pilot uygulama raporları üzerine inşa edilmiştir. Bulgular, Avrupa genelinde mesleki eğitimin şeffaflığını, karşılaştırılabilirliğini ve aktarılabilirliğini teşvik etmeyi hedefleyen stratejilerle doğrudan örtüşmektedir. Ayrıca rapor, mezun takibi ve yaygın/informal öğrenmenin tanınmasına ilişkin Avrupa Eğitim Alanı hedefleri ve AB Konsey Tavsiyelerini de desteklemektedir.

Bu kılavuz, politika odaklı içgörüler ve sahada test edilmiş araçları bir araya getiren bütüncül bir referans belgesi niteliği taşımaktadır. Bu belge, mesleki eğitim sağlayıcılarını, politika yapıcıları ve paydaşları; ikili mesleki eğitim kapsamında öğrenmeyi izlemek ve tanımak için daha etkili, veri temelli ve kapsayıcı sistemler geliştirme konusunda güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

BÖLÜM I: İKİLİ MESLEKİ EĞİTİMDE MEZUN TAKİP POLİTİKALARI

1.İkili Mesleki Eğitim ve Öğretimde Mezun Takibi ile İlgili Ulusal Politikalara Genel Bakış

1.1.Türkiye'de İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri

Türkiye’de Mesleki Eğitim Program Türleri

Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim ve öğretim üç ana program türü etrafında yapılandırılmıştır: Anadolu Teknik Programı (ATP), Anadolu Meslek Programı (AVP) ve Mesleki Eğitim Merkezi Programı. Bu programlar, farklı öğrenci profillerine ve iş gücü piyasası ihtiyaçlarına hitap edecek şekilde tasarlanmıştır.

ATP ve AVP, mezunlara teknisyen unvanı ve iş yeri açma belgesi alma yeterliliği kazandırmaktadır. ATP, merkezi sınavla öğrenci kabul etmekte, yoğun biçimde akademik derslere (%73) yer vermekte ve daha sınırlı mesleki eğitim (%22) sunmaktadır. Bu programın önceliği, yükseköğretime geçişi kolaylaştırmak olup, öğrencilerine 12. sınıfta ek akademik destek sağlamaktadır.

AVP ise yerel yerleştirme ile (sınavsız) öğrenci kabul etmekte, dengeli bir müfredat (%47 akademik, %40 mesleki) sunmakta ve son sınıfta üç gün iş yerinde olmak üzere toplam 864 saat iş temelli öğrenme (%13) içermektedir. Bu program doğrudan istihdam edilebilirliği hedeflemekte, yükseköğretime geçiş imkânı ise daha sınırlı kalmaktadır.

Türkiye’nin temel ikili mesleki eğitim modeli, Mesleki Eğitim Merkezi Programıdır. Bu program; yoğun iş yeri eğitimi (%76), mesleki teorik eğitim (%13) ve temel akademik dersleri (%11) bir araya getirmektedir. 14 yaş ve üzeri öğrenciler, işverenlerle yapılan doğrudan sözleşmelerle programa kaydolmakta; haftada dört gün işletmelerde eğitim alırken, haftada bir gün meslek okulunda teorik ders görmektedir. 11. sınıfı başarıyla tamamlayanlar kalfalık belgesi, 12. sınıfta ise ustalık belgesi almaktadır. Program ağırlıklı olarak doğrudan istihdama hazırlık sunsa da ek dersler ve ortaöğretim diploması yoluyla yükseköğretime geçiş imkânı da tanımaktadır.

Yükseköğretim düzeyinde, Türkiye’de meslek yüksekokulları, fakülteler ve araştırma merkezleri aracılığıyla ön lisans ve lisans programları sunulmaktadır. Ön lisans

programları, teknisyenlik yeterlilikleri kazandıran iki yıllık eğitimler olup, lisans programlarına dikey geçiş hakkı tanır. Lisans programları ise dört yıllık eğitimle ileri düzeyde teknik bilgi, uygulamalı araştırma becerileri ve uzmanlaşmış alanlarda istihdam imkânı sağlamaktadır.

Temel Politikalar ve Stratejiler

Ulusal Politika 1: İkili Mesleki Eğitim ve Öğretim Programları Yönergesi

Bu yönerge, daha önce yaygın eğitim kapsamında faaliyet gösteren mesleki eğitim merkezlerini, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yapılan bir değişiklikte örgün mesleki ve teknik ortaöğretime entegre etmiştir. Yönergenin amacı, Millî Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı kurumlar ile sektör ortakları arasında yapılandırılmış iş birliği yoluyla ikili mesleki eğitimin uygulanması için açık usul ve kriterler oluşturmaktır. Yönerge, MEB'in yetkisi altında 2018-2019 eğitim-öğretim yılından bu yana aktif olarak uygulanmaktadır.

Yönerge, ikili mesleki eğitimin etkili bir şekilde uygulanması için çeşitli temel bileşenleri ortaya koymaktadır. MEB'e bağlı meslek okulları ile ilgili sanayi sektörleri arasında oluşturulan resmî protokoller aracılığıyla yapılandırılmış iş birliğini zorunlu kılmaktadır. Öğrenci kabulü, eğitim ön koşulları ve işletmelerle yapılan zorunlu eğitim anlaşmaları dâhil olmak üzere süreç açıkça tanımlanmış kriterlere tabidir. Eğitimin uygulamalı bileşeni, öncelikle usta öğreticilerin gözetimi altında işletmelerde gerçekleştirilir. Hem öğrencilerin hem de işletmelerin sorumlulukları yazılı mesleki eğitim anlaşmaları ile resmileştirilir.

Buna ek olarak yönerge; devam, izin hakları, tazminat ve sosyal güvenlik kapsamı gibi konularda çıraklar için ayrıntılı rehberlik sağlar. Ölçme ve değerlendirme süreçleri, meslek kuruluşları, odalar ve sanayi temsilcilerinin yer aldığı sınav kurulları tarafından koordine edilmektedir. Yönerge kapsamındaki tüm uygulamalar, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve ilgili sosyal güvenlik mevzuatı hükümleriyle uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır.

Ulusal Politika 2: Mesleki ve Teknik Eğitim Politika Belgesi

Resmî olarak 10 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan Mesleki ve Teknik Eğitim Politika Belgesi, mesleki eğitime erişimin geliştirilmesi, kalitenin artırılması ve iş gücü piyasası ihtiyaçlarıyla uyumun sağlanması için kapsamlı bir stratejik çerçeve sunmaktadır.

“Herkesin Bir Mesleği Olmalı” ilkesiyle çerçevelenen politika, mesleki eğitim kurumları ile sektör paydaşları arasında daha güçlü iş birliğini teşvik etmektedir. Müfredat güncellemeleri, altyapı modernizasyonu ve bölgesel ile sektöre entegre okul modelleri aracılığıyla genişletilmiş pratik eğitim de dâhil olmak üzere ülke çapında bir dizi reformun ana hatlarını çizmektedir.

Politika ile getirilen önemli bir girişim, mesleki eğitim ve öğretim programlarının etkinliğini değerlendirmek üzere tasarlanan ve e-Mezun olarak bilinen bütünleşmiş bir mezun takip sisteminin geliştirilmesidir. Bu sistem; Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) dâhil olmak üzere birçok ulusal kurumdan gelen verileri birleştirmektedir. E-Mezun sistemi, eğitim, istihdam ve sosyal güvenlik kayıtlarını birbirine bağlayarak mezunların kariyer yollarının sürekli izlenmesini sağlamakta ve politika yapıcılara mesleki eğitim programlarının öğrencileri iş gücü piyasasına ne kadar iyi hazırladığına dair kanıta dayalı bilgiler sunmaktadır.

Ek tedbirler arasında müfredatın Türkiye’nin dijital ve yeşil dönüşüm hedefleriyle uyumlu hale getirilmesi, sektöre özel eğitimler yoluyla mesleki eğitimcilerin (öğretmen ve usta öğreticilerin) yetkinliklerinin artırılması ve özellikle Organize Sanayi Bölgelerinde modern laboratuvarlar ve simülasyon ortamlarının kurulması yer almaktadır. Belge ayrıca savunma sanayii ile uyumlu girişimleri desteklemekte ve mesleki eğitim algısını iyileştirmeyi amaçlayan kariyer fuarları, yarışmalar ve iletişim kampanyaları yoluyla kamu farkındalığını teşvik etmektedir.

1.2. İspanya'da İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri

Ulusal Politika 1: Mesleki Eğitimin Organizasyonu ve Entegrasyonuna ilişkin 3/2022 sayılı Organik Kanun:

Organik Kanun:

Nisan 2022’de İspanya, 3/2022 sayılı Organik Kanun’u yürürlüğe koymuştur. İspanya hukuk sisteminde organik kanunlar, eğitim gibi temel alanları düzenleyen ve normal yasalardan daha yüksek bir statüye sahip olan, kabul edilmesi için parlamentoda mutlak çoğunluk gerektiren özel nitelikli düzenlemelerdir. Bu kanunla, mezunların sistematik olarak izlenmesini sağlayan mekanizmaları da kapsayan birleşik bir mesleki eğitim sistemi kurulmuştur. Yasa ile mesleki eğitim mezunlarının istihdam edilebilirliğini artırmak, eğitim programları ile işgücü piyasası ihtiyaçları arasında

daha güçlü bir uyum sağlamak ve politika planlaması ile müfredat reformlarını desteklemek için mezun istihdam oranlarına dair düzenli veri toplanması zorunlu hale getirilmiştir.

Eğitim ve Mesleki Eğitim Bakanlığı (MEFP), ulusal düzeyde yönergeler belirlemekten sorumlu iken, özerk topluluklardaki bölgesel hükümetler uygulamayı kendi bölgelerinde hayata geçirmektedir. Kanun hâlihazırda yürürlükte ve özerk bölgelerde aşamalı olarak uygulanmaktadır. Uygulama sürecinin bir parçası olarak dijital izleme platformları ve istihdam takip araçları da geliştirilmektedir.

Bu yasal çerçevenin temel bileşenleri arasında; istihdam sonuçlarını izlemek için veriye dayalı bir sistem kurulması, gerçek zamanlı işgücü piyasası geri bildirimi sağlamak üzere işletmeler ve eğitim kurumları arasında iş birliğinin güçlendirilmesi ve toplanan verilerin merkezi olarak erişilebilir kılınması amacıyla bir Ulusal Mesleki Eğitim Gözlemevi oluşturulması yer almaktadır.

Mezun takibi çok aktörlü bir yapı üzerine kurulmuştur. MEFP ulusal politikaları denetlemekte ve eğitim istatistiklerini toplamaktadır. Ulusal İstatistik Enstitüsü (INE), mezun sonuçlarını da kapsayan İşgücü Anketi (EPA) gibi araçlarla katkı sağlamaktadır. Katalonya ve Bask Bölgesi gibi özerk topluluklardaki bölgesel eğitim yetkilileri, İkili Mesleki Eğitim ve Öğretim uygulamalarını yürütmekte ve kendi izleme sistemlerini işletmektedir. Kamu Devlet İstihdam Servisi (SEPE) ve bölgesel istihdam ofisleri, işgücü piyasası verileri sağlayarak eğitim çıktılarının iş piyasası talepleriyle eşleştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca Ticaret Odaları, sektörel gözlemevleri ve mesleki eğitim merkezleri de sektöre özgü veriler sunmakta; resmi girişimler veya AB fonları aracılığıyla mezun takibi faaliyetlerine dâhil olmaktadır.

Ulusal Politika 2: Gençlik Garantisi Artı Planı (2021-2027):

Gençlik Garantisi Artı Planı, 30 yaşın altındaki gençleri hedefleyen ulusal çapta bir istihdam ve eğitim girişimidir. 2021 yılında başlatılan ve Avrupa Sosyal Fonu (ESF) tarafından ortaklaşa finanse edilen bu plan, gençlere hem eğitim hem de iş piyasasına erişim fırsatları sunmayı amaçlamaktadır. Planın önemli bir bileşeni, özellikle çıraklık programlarının sonuçlarını ve işe yerleştirme oranlarını düzenli olarak izlemeye yönelik mezun takip mekanizmalarının oluşturulmasıdır.

Planın uygulanmasından Çalışma ve Sosyal Ekonomi Bakanlığı sorumludur; uygulama süreci ise Kamu İstihdam Hizmeti (SEPE) ve bölgesel istihdam ofisleriyle

koordinasyon halinde yürütülmektedir. İspanya'nın özerk toplulukları, kendi bölgelerindeki çıraklar için farklı izleme programları geliştirip uygulamaktadır.

Gençlik Garantisi Artı Planı, eğitim kurumları, kamu istihdam hizmetleri ve işletmeler arasında koordineli bir iş birliğini teşvik etmektedir. Yapılandırılmış işe yerleştirme desteği, gençlere yönelik kişiselleştirilmiş kariyer rehberliği ve iş piyasası entegrasyonuna yönelik bireysel destek mekanizmaları planın öne çıkan unsurlarıdır. Ayrıca SEPE bünyesinde faaliyet gösteren Ulusal İşgücü Piyasası Gözlemevi aracılığıyla mezun takibinin dijitalleşmesine öncelik verilmekte, böylece gençlerin istihdam süreçlerine katılımı ve entegrasyonu daha şeffaf ve ölçülebilir hale getirilmektedir.

Bu iki temel politikanın yanı sıra, İspanya'da mezun takibini destekleyen başka yasal ve stratejik düzenlemeler de bulunmaktadır. Bunlar arasında, bireylerin önceki öğrenmelerinin tanınmasını sağlayan 1224/2009 sayılı Kraliyet Kararnamesi ve mezun takip sistemlerinde dijital araçların kullanımını güçlendirmeyi hedefleyen Mesleki Eğitim Modernizasyon Planı (2020–2025) sayılabilir.

1.3 İtalya'da İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri

Ulusal Politika 1: İkili Mesleki Eğitim ve Öğretim (MEÖ) ile Yüksek Teknik Eğitim ve Öğretimin (YTÖ) Programlanması ve Uygulanmasına İlişkin Kılavuz İlkeler

İtalya, 2022 yılından itibaren Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemi içerisinde iş temelli öğrenmenin rolünü güçlendirmeyi amaçlayan yeni ulusal kılavuz ilkeleri yürürlüğe koymuştur. Bu kılavuz ilkeler, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından uygulanmakta olup, teknik koordinasyon Ulusal Kamu Politikası Analizi Enstitüsü (INAPP) tarafından sağlanmaktadır. Politikanın temel amacı, mesleki eğitim programlarının içeriklerini işgücü piyasasının talep ettiği becerilerle uyumlu hale getirerek öğrencilerin istihdam edilebilirliğini artırmaktır.

Kılavuz ilkeler, simülasyona dayalı iş temelli öğrenme, geliştirilmiş iş temelli öğrenme ve ikili çıraklık modelleri de dâhil olmak üzere çeşitli ikili eğitim yöntemlerinin yaygınlaştırılmasını teşvik etmektedir. Eğitim sağlayıcılar ile yerel işletmeler arasında

iş birliğini güçlendirerek öğrencilerin gerçek işletme ortamlarında uygulamalı deneyimler kazanmasına öncelik verilmektedir.

Politikanın bir diğer önemli yönü, eğitim çıktılarının etkinliğini ve bu çıktılar ile hem bölgesel hem de ulusal düzeydeki işgücü piyasası ihtiyaçları arasındaki uyumu değerlendirmek üzere sürekli izleme ve değerlendirme mekanizmalarının kurulmasıdır. Böylelikle örgün eğitim ile işyeri eğitimi entegre edilerek, İtalyan Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin çağdaşlaştırılması ve işgücü piyasasındaki değişimlere daha hızlı uyum sağlaması amaçlanmaktadır.

Ulusal Politika 2: Ulusal İyileşme ve Dayanıklılık Planı (PNRR), Misyon 5, Bileşen 1, Yatırım 3 "İkili Sistem"

Avrupa Birliği'nin COVID-19 sonrası toparlanma stratejisine yanıt olarak hazırlanan Ulusal Toparlanma ve Dayanıklılık Planı (PNRR), ikili mesleki eğitim sisteminin genişletilmesine yönelik özel bir yatırım bileşeni içermektedir. "İkili Sistem" tedbiri olarak adlandırılan Misyon 5, Bileşen 1, Yatırım 3, özellikle gençlerin istihdam edilebilirliğini artırmayı ve eğitim-öğretim sistemlerini işgücü piyasasının ihtiyaçlarıyla daha etkin bir şekilde uyumlaştırmayı hedeflemektedir.

Plan, 2021 yılından bu yana yürürlükte ve Avrupa Birliği'nin kurtarma mekanizmalarıyla ortak olarak finanse edilmektedir. Bu kapsamda ikili mesleki eğitim programlarının kapsamlı biçimde genişletilmesi desteklenmekte, daha geniş bir öğrenci kitlesine erişim sağlanmaktadır. Ayrıca, işletmelerin ve yerel paydaşların eğitim içeriklerinin planlanması ve uygulanmasına daha güçlü biçimde katılımı teşvik edilmektedir.

Planın temel özelliklerinden biri de ikili eğitim programlarının istihdam sonuçlarına, beceri kazandırma süreçlerine ve mezunların işgücü piyasasına entegrasyonuna ne ölçüde katkı sunduğunu ölçmek için etkili izleme ve değerlendirme mekanizmalarının kurulmasıdır. Böylelikle politika, gençlerin istihdama geçişi ve geleceğe yönelik beceriler edinmesi açısından, İtalya'nın ekonomik ve sosyal dayanıklılığını artırmaya yönelik stratejik bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Ulusal Politika 3: Mesleki Eğitim ve Öğretime Katılım ve Sonuçların Yıllık İzlenmesi

İtalya’da Mesleki Eğitim ve Öğretim Katılım ve Sonuçlarının Yıllık İzlenmesi, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı adına INAPP tarafından koordine edilen sürekli araştırma temelli bir politika aracıdır. Bu politika, MEÖ sistemlerinin performansına dair kanıta dayalı veri üretmek amacıyla öğrencilerin katılım oranları ve mezunların istihdam sonuçlarına ilişkin kapsamlı veriler toplamaktadır.

İzleme süreci, tüm bölgeler ve özerk illerden elde edilen nitel ve nicel verileri içermektedir. Öğrencilerin mesleki eğitim ve iş temelli öğrenme programlarına katılım oranları ile istihdam oranları, istihdamın niteliği ve mezunların istihdam edildiği sektörler gibi göstergeler değerlendirilmektedir.

Elde edilen veriler, kamu politikalarının şekillendirilmesinde, bütçe tahsislerinde, planlama önceliklerinde ve hem ulusal hem de bölgesel düzeyde mesleki eğitim programlarının geliştirilmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Bu izleme faaliyeti, mesleki eğitim yollarının gerçek işlevselliğini değerlendirmek ve kapsayıcı, beceriye dayalı ekonomik büyümeyi destekleme potansiyelini ortaya koymak açısından kritik bir referans işlevi görmektedir.

1.4. Yunanistan'da İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri

Yunanistan’da İkili Mesleki Eğitim ve Öğretim programlarından mezun olanların takibi, işgücü piyasasının ihtiyaçlarına yanıt vermek ve mesleki eğitimin kalitesini ve uygunluğunu artırmak amacıyla geliştirilen çeşitli ulusal politika ve girişimlerle desteklenmektedir.

İlk olarak, Eğitim ve Din İşleri Bakanlığı’nın gözetiminde faaliyet gösteren Ulusal Yeterlilik Belgelendirme ve Mesleki Rehberlik Kurumu (EOPPEP), Temel Mesleki Eğitim ve Öğretim (IVET) için bir Mezun Takip Sistemi kurmak üzere pilot bir proje başlatmıştır. Bu sistemin amacı, mezunların istihdam durumu, ileri eğitim yolları ve aldıkları eğitimin mevcut meslekleriyle ilişkisi hakkında düzenli veri toplamaktır.

İkinci olarak, 4763/2020 sayılı Kanun Aralık 2020’de yürürlüğe girmiş ve Mesleki Eğitim ve Öğretim (MEÖ) ile Hayat Boyu Öğrenme (HBÖ) için yeni bir yasal çerçeve getirmiştir. Bu Kanun, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi’nin (AYÇ) 3, 4 ve 5. seviyelerine uyumlu Ulusal Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini oluşturmuş, ayrıca MEÖ programlarının sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesinin önemini vurgulamıştır. Mezun takibi, bu izleme sürecinin temel bileşenlerinden biri olarak

kabul edilmekte ve eğitimin işgücü piyasası talepleriyle sürekli uyum içinde kalmasına katkı sağlamaktadır.

Buna ek olarak, EOPPEP, özellikle ortaöğretim sonrası Mesleki Eğitim ve Öğretim programlarından (Mesleki Eğitim Enstitüleri - IEK) mezun olanların durumunu incelemek üzere Ulusal Çalışma ve İnsan Kaynakları Enstitüsü (EIEAD) ile iş birliği yapmaktadır. Bu çalışmalar, mezunların işgücü piyasasına geçiş süreçleri, istihdam oranları ve edinilen becerilerin uygunluğu konusunda hem nicel (istatistiksel) hem de nitel (yorumlayıcı) veriler sunmaktadır.

Son olarak, Yunanistan'ın mezun takibi alanındaki çabaları, 2017 Konsey Tavsiye Kararı, Riga Sonuçları ve Avrupa için Yeni Beceriler Gündemi gibi Avrupa Birliği öncelikleriyle uyumludur. Bu çerçeveler, ulusal politikaların geliştirilmesine yön vermekte ve mesleki eğitim sistemlerinin etkinliğini artırmak için mezunlara ilişkin verilerin sistematik şekilde toplanması ve analiz edilmesini teşvik etmektedir.

1.5. İrlanda'da İkili Mesleki Eğitim Politikası ve Stratejileri

Ulusal Politika 1: Öğrenmeyi Dönüştürmek (Transforming Learning) 2020-2024 – İrlanda'nın Ulusal İleri Eğitim ve Öğretim Stratejisi

İrlanda'nın "Öğrenmeyi Dönüştürmek 2020-2024" başlıklı İleri Eğitim ve Öğretim (FET) ulusal stratejisi, ülke genelinde mesleki eğitimi de kapsayan, daha entegre ve stratejik bir FET sistemi geliştirmek amacıyla ortak bir vizyon ortaya koymaktadır. Strateji üç temel sütun üzerine kuruludur: becerilerin geliştirilmesi, kapsayıcılığın güçlendirilmesi ve öğrenciler için eğitim yollarının kolaylaştırılması. FET, bu yaklaşımda herkes için erişilebilir, yerel topluluklarla bağlantılı ve hem ekonomik kalkınmaya hem de sosyal uyuma yanıt verebilen bir sistem olarak konumlandırılmaktadır. Ayrıca, önceki eğitim kazanımlarına bakılmaksızın her bireyin erişimine açık bir model olduğu özellikle vurgulanmaktadır.

Stratejinin uygulanması, İrlanda'nın ulusal FET otoritesi olan SOLAS tarafından yürütülmektedir. 2021 yılında kurulan özel bir proje yönetim ofisi ve yönlendirme grubu ise uygulamayı koordine etmektedir. Bu yapı, İleri ve Yüksek Eğitim, Araştırma, Yenilik ve Bilim Departmanı (DFHERIS), İrlanda Kalite ve Yeterlilikler Kurumu (QQI), Eğitim ve Öğretim Kurulları (ETB'ler) ve İrlanda Eğitim ve Öğretim Kurulları Birliği (ETBI) gibi kilit aktörlerden oluşmaktadır.

Mezun takibi açısından, strateji; ETB’ler ve QQI arasında şeffaf kalite güvence mekanizmaları kurulmasını, yenilikçi uygulamalara yatırım yapılmasını ve mezun sonuçlarına ilişkin verilerin sistematik biçimde toplanmasını öngörmektedir. Bu süreç, SOLAS ile iş birliği içinde yürütülmekte ve elde edilen veriler, kalite geliştirme faaliyetlerini doğrudan desteklemektedir. Stratejide ayrıca, FET aracılığıyla sunulan öğrenme fırsatlarının çeşitliliğini artırmak ve kamuoyunda bu olanakların bilinirliğini yükseltmek için özel farkındalık çalışmaları da yer almaktadır.

Ulusal Politika 2: 2021-2025 Çıraklık Eylem Planı

2021-2025 Çıraklık Eylem Planı, İrlanda’da esnek, kapsayıcı ve yüksek kaliteli bir çıraklık sistemi oluşturmayı hedefleyen ulusal politikalardan biridir. Plan, İleri ve Yüksek Eğitim, Araştırma, İnovasyon ve Bilim Departmanı tarafından yönetilmekte ve hem öğrenciler hem de işverenler için çekici, erişilebilir ve yüksek standartlarda bir çıraklık modeli geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Plan beş ana hedef üzerine kuruludur:

1. Yüksek Kaliteli ve Yenilikçi Yaklaşım – Çıraklık yollarının, iş temelli öğrenmede mükemmellik sağlaması ve gelişen beceri taleplerine yanıt verecek şekilde yenilikçi olması.
2. İşveren Odaklı Yapı – Çıraklık sisteminde tüm sektörlerde işverenlerin aktif ortaklar olarak konumlandırılması ve üretkenlik ile sürdürülebilir büyümeye katkı sağlaması.
3. Herkes için Çıraklık – Çırakların demografik profilinin genel nüfusu daha yakından yansıtmaları, eşitlik ve kapsayıcılığın güçlendirilmesi.
4. Değerli Bir Seçenek – Çıraklığın, gerçek iş deneyimine dayalı saygın bir öğrenme yolu ve yükseköğretim içinde tanınan bir seçenek haline getirilmesi.
5. Tek ve Uyumlu Sistem – Paydaşların düzenli bilgilendirildiği, ortak yönetim yapısına sahip bütünleşmiş bir çıraklık modelinin oluşturulması.

Plan çerçevesinde mezun takibi iki kritik unsurda açıkça ele alınmaktadır:

- Ana Çıktı 11: Çırakların öğrenme yolculukları boyunca gelişmiş iletişim ve rehberlik yoluyla desteklenmesi.

- Ana Çıktı 2: Çıraklık sisteminin verimliliğini ve etkinliğini değerlendirmek için bir performans çerçevesi oluşturulması; bu çerçevenin temel bileşenlerinden biri de mezun takibidir.

2. İkili Mesleki Eğitim ve Öğretimde Mezun Takibi için Ulusal Çerçevelerin Avrupa Stratejileri ile Karşılaştırılması

2.1. Türkiye: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar

Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2018 yılında yürürlüğe konulan İkili Mesleki Eğitim ve Öğretim (İkili MEÖ) Programları Yönergesi, Avrupa'nın birçok temel mesleki eğitim ve öğretim politika çerçevesiyle yüksek düzeyde uyum göstermektedir. Yönerge, özellikle Avrupa Çıraklık İttifakı (European Alliance for Apprenticeships – EAfA), Mesleki Eğitim ve Öğretim için Avrupa Kalite Güvencesi Referans Çerçevesi (EQAVET) ve 2020 Konsey Tavsiye Kararı'nın temel ilkeleri ve stratejik önceliklerini yansıtmaktadır.

EAfA açısından bakıldığında, yönerge mesleki eğitim kurumları ile sanayi ortakları arasında açık ve resmi işbirliği protokollerinin kurulmasını öngörmektedir (Madde 7). Bu düzenleme, EAfA'nın yapılandırılmış ortaklıklar ile yüksek kaliteli çıraklık eğitiminin sunulmasında paylaşılan sorumluluk çağrısıyla uyumludur. Ayrıca öğrenciler ve işletmeler arasında yazılı çıraklık sözleşmelerinin zorunlu tutulması (Madde 11), EAfA'nın kalite ve karşılıklı hesap verebilirlik için sözleşme çerçevelerine yaptığı güçlü vurguyu doğrudan yansıtmaktadır.

Yönerge, özellikle kalite güvencesine ilişkin hükümler aracılığıyla EQAVET çerçevesiyle de güçlü bir uyum sergilemektedir. Değerlendirme ve belgelendirme süreçlerinin, meslek okulları, odalar ve sanayi kuruluşlarından temsilcilerin yer aldığı sınav kurulları tarafından yürütülmesi (Madde 15–28), EQAVET'in temel kalite güvencesi ilkelerini karşılamaktadır. Bu mekanizmalar hem şeffaflık hem de geçerlilik sağlamayı, aynı zamanda sürekli iyileştirme kültürünü teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca yönerge, mesleki eğitim sürecinde paydaş katılımına özel önem vermektedir. İşverenler ve sektörel kuruluşların eğitim programlarının planlanması ve değerlendirilmesine düzenli katılımı (Madde 16–24), EQAVET'in kapsayıcı yönetim ve çok paydaşlı işbirliği ilkeleriyle doğrudan örtüşmektedir.

2020 Konsey Tavsiye Kararı bakımından da önemli paralellikler bulunmaktadır. Yönergede eğitimin büyük bölümünün gerçek iş ortamlarında gerçekleşmesi öngörülmektedir (Madde 9-11). Bu düzenleme, Konsey'in işe gömülü, uygulamalı öğrenme deneyimlerine verdiği önceliği yansıtmaktadır. Ayrıca Türk sisteminde, ortaöğretim diplomasının yanı sıra kalfalık ve ustalık belgeleri gibi çoklu belgelendirme seçeneklerinin sunulması (Madde 15, 28), Avrupa Birliği'nin mesleki ve genel eğitim yolları arasında geçirgenlik sağlamayı ve farklı ortamlarda kazanılan öğrenme çıktılarının tanınmasını hedefleyen yaklaşımıyla uyumludur.

Bununla birlikte, Türkiye'nin yönergesi ile Avrupa politikaları arasındaki bu güçlü kuramsal uyuma rağmen uygulamada çeşitli zorluklar devam etmektedir. En önemli eksikliklerden biri, idari veri kaynaklarıyla tam entegre çalışan merkezi ve otomatik bir mezun takip sisteminin bulunmamasıdır. MEB, TÜİK, SGK, YÖK ve İŞKUR verilerinden yararlanılarak bir mezun takip veri tabanı kurulması öngörülse de, "e-Mezun" adıyla bilinen sistem hâlen erken uygulama aşamasındadır ve henüz sürekli, gerçek zamanlı izleme veya kurumsal düzeyde analiz imkânı sunmamaktadır.

Bir diğer sorun, meslek kuruluşlarının bağımsız olarak mezun takibi yapma kapasitelerinin sınırlı olmasıdır. Pek çok okulda, verilerin sistematik biçimde toplanıp analiz edilmesini sağlayacak nitelikli personel, dijital araçlar veya standart protokoller bulunmamaktadır.

Ayrıca yönerge işyeri temelli öğrenmeyi zorunlu kılarsa da, özellikle gözetim ve danışmanlık desteğinin sınırlı olduğu küçük işletmelerde ve kırsal bölgelerde işyeri eğitiminin kalitesi ve denetimi büyük farklılıklar göstermektedir.

Son olarak, kurumlar arası veri birlikte çalışabilirliği yetersizdir. Bu durum, Finlandiya veya Hollanda gibi daha gelişmiş AB üyesi ülkelerin önemli ilerleme kaydettiği bir alan olan, eğitim kayıtlarının ulusal sistemler genelinde işgücü piyasası sonuçlarıyla ilişkilendirilmesini Türkiye'de güçleştirmektedir.

2.2. İspanya: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar

İspanya'nın mezun takibi politikaları, özellikle Mesleki Eğitim ve Öğretimde Avrupa Kalite Güvencesi Referans Çerçevesi (EQAVET) başta olmak üzere temel Avrupa çerçeveleriyle büyük ölçüde uyumludur. Bununla birlikte, İspanya'nın ulusal

yaklaşımı ile Avrupa genelinde benimsenen uygulamalar arasında yapısal ve prosedürel farklılıklar bulunmaktadır.

EQAVET bağlamında, İspanya mezun takibi sistemlerine kalite güvencesi mekanizmaları entegre etmiş ve bu ilkeleri uygulamaya koymuştur. İspanya Ulusal Yeterlilikler Enstitüsü (Instituto Nacional de las Cualificaciones – INCUAL), mesleki eğitim ve öğretim (İkili MEÖ) mezunlarının istihdam sonuçlarını değerlendirmek amacıyla EQAVET göstergelerinden yararlanmaktadır. Ayrıca İspanya, işgücü piyasasının ihtiyaçlarına daha hızlı yanıt veren ve şeffaflığı artıran yetkinlik temelli bir eğitim çerçevesi benimsemiştir. Bölgesel yönetimler de EQAVET'in yerelleştirilmiş veri toplama tavsiyelerine uygun olarak, örneğin Castilla y León'daki Mesleki Eğitim Gözlemevi (Observatorio de la FP) gibi yapılar kurmuştur.

Bununla birlikte, önemli tutarsızlıklar mevcuttur. İspanya'da bütünleşik bir ulusal mezun takibi sistemi bulunmamaktadır; oysa EQAVET, AB genelinde uyumlaştırılmış veri toplama standartlarını teşvik etmektedir. Ayrıca, EQAVET'in iş dünyası ve eğitim kurumları arasında işbirliğine verdiği önemin aksine, İspanya'daki izleme faaliyetlerinde işveren katılımı sınırlı kalmaktadır. Özerk bölgeler arasındaki farklı uygulamalar, ulusal koordinasyonu daha da zorlaştırmakta ve EQAVET kalite kriterlerinin karşılanmasında tutarsızlıklara yol açmaktadır.

Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECVET) bağlamında ise İspanya, krediye dayalı yeterlilik uygulamaları aracılığıyla bu felsefeye kısmen uyum göstermektedir. Mesleki Yeterlilik Sertifikaları (Certificados de Profesionalidad) sistemi, ECVET'in önceki öğrenmeler yoluyla edinilen becerilerin tanınması hedefine karşılık gelmektedir. Kısmi sertifikalandırma ve resmi yeterliliklere esnek erişim sağlayan modüler öğrenme yolları uygulamaya geçirilmiştir. Ayrıca, İspanya'daki Önceki Öğrenmelerin Tanınması (Recognition of Prior Learning – RPL) mekanizmaları, yaygın ve informal öğrenme deneyimlerinin onaylanmasını destekleyen ECVET ilkelerini içermektedir.

Buna rağmen, İspanya ECVET'in kredi transfer sistemini tam olarak hayata geçirmemiştir. Bu durum, mesleki eğitim ve öğretim mezunlarının AB ülkeleri arasında hareketliliğini sınırlamaktadır. Ulusal yeterlilikler çerçevesinin oldukça merkezi yapısı da sınır ötesi kredi transferini zorlaştırmaktadır. Ayrıca ECVET, sektörler arası hareketlilik ve uyumu teşvik etse de, bazı ekonomik sektörlerde hâlâ açıkça tanımlanmış tanınma prosedürleri bulunmamaktadır.

Europass ve Mikro Yeterlilikler (Microcredentials) açısından İspanya, bu araçları ulusal yeterlilikler çerçevesine entegre etmek üzere adımlar atmıştır. Hükümet, AB içinde yeterliliklerin şeffaflığını ve taşınabilirliğini artırmak için Europass dijital kimliklerini desteklemektedir. Üniversiteler ve mesleki eğitim merkezleri de giderek daha fazla mikro yeterlilik kursu sunarak istihdam edilebilirliği artırmayı ve sürekli beceri geliştirmeyi teşvik etmektedir. İşverenler arasında da mikro yeterliliklerin belirli yetkinliklerin güvenilir göstergeleri olduğuna dair farkındalık giderek artmaktadır.

Buna karşın, Europass'ın çevrimiçi doğrulama ilkeleriyle uyumlu tamamen dijitalleşmiş mikro yeterlilik belgeleri henüz tüm İspanyol kurumlarında uygulanmamaktadır. Ayrıca, mikro yeterliliklerin geleneksel işverenler tarafından kabulü, diğer AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında sınırlı düzeydedir. İspanya hâlen mikro yeterlilikleri ulusal yeterlilik kayıtlarına entegre etme sürecindedir; bu da sistemik tanınmayı geciktirmektedir.

İspanya ile diğer Avrupa ülkeleri arasındaki en önemli farklılıklardan biri, merkezi ve ulusal düzeyde bir dijital mezun takibi platformunun bulunmamasıdır. Koordinasyonu ve veri kalitesini güçlendirmek için İspanya'nın, Almanya gibi ülkelerde mevcut modellere benzer şekilde, özerk bölgelerden elde edilen mezun sonuç verilerini standartlaştıran ülke çapında bir sistem kurması faydalı olacaktır.

2.3. İtalya: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar

İtalya'nın mesleki eğitim ve öğretime (MEÖ) ilişkin ulusal politikaları; kalite güvencesi, mezun takibi ve beceri geliştirme açısından Avrupa düzeyindeki temel politika çerçeveleri ile büyük ölçüde uyumludur. Bununla birlikte, bölgesel özerklikten kaynaklanan farklı uygulamalar ve sınırlı sistemik entegrasyon, AB düzeyinde beklenen standartlarla karşılaştırıldığında bazı tutarsızlıklar doğurmaktadır.

Mesleki Eğitim ve Öğretimde Avrupa Kalite Güvencesi (EQAVET), İtalya'nın MEÖ stratejilerini şekillendirmede belirleyici bir rol oynamaktadır. İtalyan Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (NQF), sürekli iyileştirme döngüsü ve paydaş katılımı gibi EQAVET'in temel ilkelerini yansıtan kalite güvencesi unsurlarını içermektedir. Ülke genelinde planlama-uygulama-değerlendirme-gözden geçirme döngüsü yapılandırılmış biçimde uygulanmaktadır. Ayrıca EQAVET kılavuzlarıyla uyumlu biçimde sonuçların ölçülmesi için göstergeler geliştirilmiştir. Ancak, bölgelerin sahip

olduğu özerklik, özellikle veri toplama ve mezun takibi süreçlerinde farklılıklar yaratmakta; bu da ulusal ölçekte tutarlılığı ve karşılaştırılabilirliği zayıflatmaktadır.

Mezunların İzlenmesine İlişkin 2017 Konsey Tavsiye Kararı bağlamında İtalya, MEÖ mezunlarının işgücü piyasası sonuçlarını takip etmeye yönelik çeşitli girişimler geliştirmiştir. Bu sistemler, istihdam edilebilirliği artırmak ve politika geliştirmeye temel veri sağlamak amacıyla tavsiyede vurgulanan sistematik izleme ihtiyacına karşılık gelmektedir. Ancak uygulama, EQAVET örneğinde olduğu gibi, bölgeler ve kurumlar arasında farklılık göstermekte; veri toplama yöntemleri, kapsam ve kurumsal kapasite bakımından ulusal ölçekte homojen sonuçların elde edilmesini zorlaştırmaktadır.

İtalya'nın MEÖ stratejileri ayrıca Yeni Avrupa Beceriler Gündemi (2016) ile de uyumludur. Özellikle işgücü piyasası istihbaratı ve bilgi sistemlerinin geliştirilmesine yönelik adımlar, beceri uyumu ve istihdam edilebilirliği artırma hedefleriyle örtüşmektedir. Buna rağmen, beceri taleplerinin eğitim programlarına entegrasyonu eşit düzeyde gerçekleşmemekte, müfredat güncellemeleri ise hızla değişen işgücü piyasası gereksinimlerini her zaman karşılayamamaktadır.

Sonuç olarak, İtalya'nın MEÖ ve mezun takibi politikaları Avrupa çerçeveleriyle sıkı bir şekilde bağlantılı olsa da, özellikle bölgeler arası tutarlılık açısından hâlâ geliştirilmesi gereken yönler bulunmaktadır. EQAVET, 2017 Konsey Tavsiye Kararı ve Yeni Beceriler Gündemi'nin etkisi açıktır; ancak veri karşılaştırılabilirliğini güçlendirmek ve sistem genelinde uygulamaları uyumlu hale getirmek için daha fazla çaba gerekmektedir.

2.4. Yunanistan: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar

Mezun takibi, son yıllarda Avrupa Birliği (AB) Üye Devletlerinde giderek daha fazla öncelik kazanmış; bu süreç 2017 Konsey Tavsiyesi, Yeni Avrupa Beceriler Gündemi ve Gençlik Garantisi gibi stratejik girişimlerle desteklenmiştir. Bu girişimler, mezun verilerinin politika yapımında kullanılabilirliğini artırmayı, eğitim-istihdam ilişkisini güçlendirmeyi ve yaşam boyu öğrenme yollarını desteklemeyi amaçlamaktadır.

Bu bağlamda Yunanistan, mezun takibi altyapısını geliştirmeye yönelik kayda değer adımlar atmıştır. İzleme faaliyetleri, Ulusal Yeterlilik Belgelendirme ve Mesleki Rehberlik Kurumu (EOPPEP) ve Ulusal Çalışma ve İnsan Kaynakları Enstitüsü (EIEAD) işbirliğiyle yürütülmektedir. Şimdiye kadar yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak pilot projeler ve Mesleki Eğitim Enstitülerinden (IEK) mezun olanlara yönelik anketlerle

sınırlı kalmıştır. Bu anketlerde mezunların istihdam durumları, ileri eğitime katılımları ve aldıkları eğitimin uygunluğuna ilişkin memnuniyetleri ölçülmüştür.

Ancak, mevcut sistem henüz gelişmiş AB ülkelerindeki kurumsallaşmış modellerle kıyaslandığında başlangıç aşamasındadır. Finlandiya ve Hollanda gibi ülkeler sosyal güvenlik, vergi ve eğitim kayıtlarından elde edilen idari verilere dayalı kapsamlı sistemler işletmektedir. Örneğin, Finlandiya İstatistik Kurumu'nun kayıt tabanlı sistemi, mezunlardan doğrudan veri toplamaya gerek kalmadan uzun vadeli istihdam ve ücret gelişimini takip edebilmektedir. Benzer şekilde, Hollanda'daki ROA Okuldan Ayrılanlar Anketleri ve DUO idari veri tabanı birleşerek hem kurumsal hem ulusal geri bildirim mekanizmaları için güçlü bir temel oluşturmaktadır.

Yunanistan ise anket tabanlı metodolojiye dayanmakta, bu da yanıt vermeme, düşük katılım oranı ve uzun vadeli izleme zorlukları yaratmaktadır. Ayrıca, mezun takibinin yasal olarak zorunlu olduğu ve kalite güvencesine entegre edildiği ülkelerin aksine, Yunanistan'da bu uygulamalar yalnızca kısmen hayata geçirilmiştir.

Kurumsal koordinasyon da sınırlı kalmaktadır. Avusturya ve Danimarka gibi ülkelerde eğitim, istihdam ve sosyal ortakların birlikte yürüttüğü bütünleşik sistemler varken, Yunanistan'da veri birlikte çalışabilirliği zayıftır. Bu durum, ulusal ölçekte tam otomatik ve ölçeklenebilir bir mezun takip sisteminin kurulmasını engellemektedir. Bununla birlikte, Yunanistan AB'nin iyi uygulamalarına yakınlaşmak için kararlı adımlar atmaktadır. 4763/2020 sayılı Kanun, ulusal düzeyde sonuç odaklı izleme ve değerlendirmeye yönelik güçlü bir politika iradesini ortaya koymuştur. Ayrıca CEDEFOP projelerine, EQAVET ulusal referanslama süreçlerine ve Gençlik Garantisi Uygulama Planı'na aktif katılım, ülkenin sistemini güçlendirmeye yönelik stratejik yaklaşımını yansıtmaktadır.

2.5 İrlanda: Avrupa Politikaları ile Uyum ve Farklılıklar

İrlanda'da 2021–2025 Çıraklık Eylem Planı, Mesleki Eğitim ve Öğretimde Avrupa Kalite Güvencesi (EQAVET) çerçevesi ile büyük ölçüde uyumlu hazırlanmıştır. Hem ulusal plan hem de Avrupa çerçevesi, MEÖ'de kalite güvencesine yönelik yapılandırılmış ve sistematik bir yaklaşımın gerekliliğini vurgulamaktadır. Plan kapsamında en önemli adımlardan biri, yönetim ve gözetimi merkezileştirmek amacıyla bir Ulusal Çıraklık Ofisi kurulmasıdır. Bu gelişme, EQAVET'in şeffaf ve tutarlı kalite güvencesi mekanizmalarına verdiği önemin doğrudan bir yansımasıdır.

Plan, ulusal kalite çerçevesinin gözden geçirilmesi, paydaşların katılımıyla yürütülen yönetim mekanizmalarının uygulanması ve sürekli iyileştirme döngüsünün hayata geçirilmesi açısından EQAVET ilkeleriyle örtüşmektedir. Özellikle çıraklık konsorsiyumları aracılığıyla kalite güvencesinin güçlendirilmesi, EQAVET'in öngördüğü çok paydaşlı yaklaşımı desteklemektedir.

Bununla birlikte, bazı eksiklikler göze çarpmaktadır. Plan, genel olarak kalite güvence kültürünü desteklese de, EQAVET'in merkezinde yer alan tamamlama oranları, istihdam sonuçları ve öğrenci memnuniyeti gibi ölçülebilir göstergelere doğrudan yer vermemektedir. Ayrıca, işgücü piyasası beceri ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bunlara yanıt verilmesi mekanizmaları planın mevcut halinde açıkça tanımlanmamıştır.

Dolayısıyla, bu unsurların daha sistematik biçimde entegrasyonu, İrlanda'nın ulusal çıraklık politikaları ile Avrupa kalite güvencesi standartları arasındaki uyumu daha da güçlendirecektir.

3. Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar

3.1 Türkiye: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar

Uygulama 1: Mesleğim, Hayatım Portalı

Mesleğim Hayatım, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve UNICEF arasında Ocak 2023'te imzalanan Mesleki Beceri Seferberliği İşbirliği Protokolü kapsamında geliştirilmiş çevrimiçi bir platformdur. Portal; öğrencilere staj, işbaşı eğitim, istihdam fırsatları, iş tanımları, eğitim yolları, maaş bilgileri ve gelecekteki işgücü piyasası eğilimleri hakkında kapsamlı içerik sunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin ilgi alanlarını, yetkinliklerini ve kariyer seçeneklerini değerlendirmelerine yardımcı olan etkileşimli araçlarla bilinçli kariyer kararlarını desteklemektedir.

Bu uygulama, mesleki rehberlik hizmetlerini dijitalleştirerek öğrencilere daha geniş kapsamlı ve kolay erişilebilir bir kariyer danışmanlığı imkânı sağlamaktadır. Öğrenciler ile potansiyel işverenler arasındaki bağlantıyı güçlendirerek staj ve istihdam olanaklarını geliştirmekte, aynı zamanda öğrenci yeterlilikleri ile işgücü piyasası ihtiyaçları arasında uyumu artırarak mezunların istihdam edilebilirliğini desteklemektedir. Bunun yanında portal, mesleki eğitimin görünürlüğünü artırarak toplum nezdinde cazibesine de olumlu katkı sunmaktadır.

Daha fazla bilgi için: <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/>

Uygulama 2: E-Mezun Sistemi

E-Mezun Sistemi, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olanların sistematik takibi için MEB tarafından geliştirilmiş çevrimiçi bir platformdur. Mezunların istihdam durumlarını, yükseköğrenime geçişlerini ve kariyer gelişimlerini izleyerek mesleki yeterliliklerin işgücü piyasasıyla ne ölçüde örtüştüğünü değerlendirmektedir. Sistem; mezunların çalıştıkları sektörler, görev aldıkları pozisyonlar ve kariyer yörüngeleri hakkında ayrıntılı veriler toplayarak işgücü piyasası analizi için önemli bir veri kaynağı oluşturmaktadır.

E-Mezun ayrıca iş ilanları, ağ oluşturma olanakları ve kariyer gelişimi için dijital kaynaklar sunarak mezunlar ile işverenler arasında doğrudan iletişimi kolaylaştırmaktadır. Böylece hem mezunların istihdam sürecini hızlandırmakta hem de işverenlerin nitelikli işgücüne erişimini kolaylaştırmaktadır. Mezunlar açısından sistem, hedeflenmiş kariyer destek araçları (ör. iş başvurusu rehberliği, mülakat hazırlık içerikleri) sunarken; eğitim kurumları için programların etkinliğini değerlendirmeye yardımcı veriler üretmektedir.

Daha fazla bilgi için: <https://emezun.meb.gov.tr/>

3.2. İspanya: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar

İspanya’da mezun takibi hâlâ gelişim aşamasındadır ve tam anlamıyla entegre bir ulusal çerçeveden yoksundur. Bununla birlikte, ulusal, bölgesel ve sektörel düzeylerde farklı uygulamalar ve veri kaynakları geliştirilmiştir. Mevcut izleme girişimleri parçalı bir yapı sergilemekte; kapsam, metodoloji ve veri entegrasyonu açısından belirgin farklılıklar göstermektedir.

Ulusal ölçekte, Ulusal İstatistik Enstitüsü (INE), *İşgücü Anketi (EPA)* ve *Eğitimden İşgücü Piyasasına Geçiş Anketi* aracılığıyla düzenli olarak veri toplamaktadır. Bu anketler VET mezunlarına ilişkin istihdam bilgileri sunsa da, uzun vadeli kariyer takibi için gerekli olan derinlik ve süreklilikten uzaktır.

Bölgesel düzeyde, bazı özerk topluluklar hedeflenmiş anketler veya idari veriler kullanarak kendi mezun takip mekanizmalarını kurmuştur. Ancak bu girişimler hem metodoloji hem de kapsam açısından heterojen yapıdadır ve ulusal düzeyde

karşılaştırılabilirliği sınırlamaktadır. Eğitim ve Mesleki Eğitim Bakanlığı (MEFP) de *Sistema de Información de la Formación Profesional (SIFP)* aracılığıyla kayıt verileri toplamaktadır; fakat bu veriler çoğu zaman işgücü piyasası sonuçlarıyla bağlantılandırılmadığından izleme potansiyeli sınırlı kalmaktadır.

Buna paralel olarak, Ulusal Kamu İstihdam Servisi (SEPE) ve bölgesel istihdam ofisleri, mezunların işgücü piyasasındaki durumuna dair veri toplamaktadır. Ancak bu veriler henüz eğitim sektörü veri tabanlarıyla entegre edilmediğinden, mezun takibinde etkin şekilde kullanılamamaktadır.

Sonuç olarak, İspanya'nın mevcut uygulamaları parçalı ve sınırlı niteliktedir. Uzun vadeli kariyer yörüngelerini izleyebilmek için öncelikli ihtiyaç, eğitim ve istihdam sistemleri arasında veri birlikte çalışabilirliğini geliştirmek ve bölgeler arasında metodolojileri standardize etmektir. Bu yönde atılacak adımlar, daha bütüncül ve eyleme dönük bir mezun izleme sisteminin kurulmasını mümkün kılacaktır.

Uygulama 1: Bölgesel Mezun İzleme Gözlemevi - Castilla y León
Castilla y León'daki Observatorio de la Formación Profesional, mesleki mezunlar arasındaki istihdam oranlarını takip eden özel bir izleme organıdır. İşveren anketlerinden, eğitim merkezlerinden gelen geri bildirimlerden ve bölgesel istihdam istatistiklerinden veri toplamaktadır. Gözlemevi, bölgesel sektör talepleri doğrultusunda müfredat düzenlenmelerini ilgilendiren yıllık raporlar yayınlamaktadır. Bu girişim, bölgesel yönetimler, meslek kuruluşları ve işverenler arasında daha güçlü bir iş birliğini teşvik etmektedir.

Daha fazla bilgi için: <https://observatoriofp.educa.jcyl.es/>

Uygulama 2: Lanbide aracılığıyla Gerçek Zamanlı İstihdam Takibi - Bask Ülkesi
Bask Bölgesi'nin istihdam servisi Lanbide, ikili mesleki eğitim mezunlarının kariyer gelişimini takip etmek için gerçek zamanlı işgücü piyasası verilerini kullanmaktadır. Sistem, Sosyal Güvenlik kayıtları ve işveren tarafından sağlanan veriler arasında çapraz referans yaparak sektöre özel istihdam raporlarının oluşturulmasını sağlamaktadır. Bu bilgiler bölgesel işgücü planlamasını geliştirmekte ve mesleki eğitimin işgücü piyasası ihtiyaçları ile uyumlu hale getirilmesine yardımcı olmaktadır. Daha fazla bilgi için: <https://www.lanbide.euskadi.eus/>

Uygulama 3: SEPE aracılığıyla Ulusal Düzeyde Dijital Mezun Takibi
SEPE tarafından koordine edilen Observatorio del Mercado de Trabajo, Mesleki Eğitim

ve Öğretim mezunları da dahil olmak üzere genç çalışanların istihdam sonuçlarını izlemektedir. Bölgesel istihdam hizmetlerinden ve özel sektör kaynaklarından veri derlemektedir. İşgücü piyasası analizine katkıda bulunmasına rağmen, sistem henüz İkili Mesleki Eğitim ve Öğretimdeki çırakları izlemek için özel veya sistematik bir bileşen içermemektedir.

Daha fazla bilgi için: <https://www.sepe.es/>

3.3. İtalya: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar

İtalya'nın mezun izleme çabalarındaki en iyi uygulamalardan biri, devlet kurumları, üniversiteler ve araştırma kurumları arasında yapılandırılmış işbirliğinin kurulmasıdır. Bu yaklaşımın dikkate değer bir örneği, üye üniversitelerden mezunlara ilişkin verileri sistematik olarak toplayan ve analiz eden bir konsorsiyum olan AlmaLaurea ile ortaklıktır. Bu işbirliği, istihdam sonuçları, ileri eğitim arayışları ve edinilen becerilerin kullanımı da dahil olmak üzere mezunların işgücü piyasasına geçişlerinin kapsamlı bir şekilde izlenmesini kolaylaştırmaktadır. Merkezi ve sağlam bir veri tabanının varlığı, politika yapımcıların ve eğitim kurumlarının akademik programların etkinliğini değerlendirmesine, kalite güvence süreçlerini desteklemesine ve eğitim tekliflerini veriye dayalı içgörülere dayalı olarak işgücü piyasası ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirmesine olanak tanır.

İtalya ayrıca Avrupa Mezun İzleme Girişimi (EGTI) gibi girişimlere katılımıyla Avrupa düzeyinde güçlü bir katılım sergilemektedir. Bu katılım, metodolojileri üye ülkeler arasında uyumlu hale getirmeyi, en iyi uygulamaların benimsenmesini teşvik etmeyi ve ülkeler arası karşılaştırmalara olanak sağlamayı amaçlamaktadır. İtalya, performansını kıyaslayarak ve ortak göstergelere uyum sağlayarak mezun izleme sistemlerinin genel kalitesini artırmakta ve daha fazla gelişime ihtiyaç duyulan alanları belirlemektedir.

İtalya ayrıca, "On Track" projesi gibi AB düzeyindeki girişimlere aktif katılım göstermektedir. "On Track" projesi (2018-1-SK01-KA202-046331), özellikle IVET (temel mesleki eğitim) mezunları için izleme sistemi geliştirerek EQAVET kalite döngüsünde geri bildirim mekanizmalarını güçlendirmeyi hedeflemiştir.

3.4. Yunanistan: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar

Yunanistan, özellikle mesleki eğitim ve öğretim alanında, Avrupa standartlarıyla uyumlu ve daha fazla geliştirme potansiyeli taşıyan bazı önemli uygulamaları hayata geçirmiştir.

Önemli girişimlerden biri, Yeterliliklerin Belgelendirilmesi ve Mesleki Rehberlik için Ulusal Organizasyon (EOPPEP) tarafından geliştirilen pilot mezun takip sistemidir. Bu sistem, Mesleki Eğitim Enstitülerinden (IEK) mezun olan ortaöğretim sonrası mesleki eğitim öğrencilerine odaklanmaktadır. Sistem, mezunların istihdam durumu, ileri eğitimlere katılımı, öğrenim gördükleri alanların iş rollerine uygunluğu ve işveren memnuniyeti hakkında hem nicel hem de nitel veriler toplamaktadır.

Sistemin güçlü yönlerinden biri, sertifikalı ve sertifikasız mezunları karşılaştırma imkânı sunmasıdır. Bu sayede önemli bulgular elde edilmiştir: Örneğin, sertifikalı IEK mezunlarının istihdam edilme olasılığı sertifikasız mezunlara göre üç kat daha yüksektir. Ayrıca bu mezunların %62,97'si doğrudan eğitim aldıkları alanlarla ilgili işlerde çalıştıklarını bildirmiştir. Öte yandan ankete katılan işverenlerin %48,05'i, EOPPEP sertifikasyonunun işe alım kararlarını önemli ölçüde etkilediğini belirtmiştir.

Bir diğer iyi uygulama ise EOPPEP ile Ulusal Çalışma ve İnsan Kaynakları Enstitüsü (EIEAD) tarafından yürütülen ortak araştırmadır. Bu araştırma, mezun takip sürecini detaylı anketler ve saha çalışmalarıyla güçlendirmektedir. Bu anketler yalnızca mezunların sonuçlarını değil, aynı zamanda memnuniyet düzeylerini de ölçmekte ve eğitim kurumları ile işgücü piyasası arasında bir geri bildirim mekanizması oluşturmaktadır.

Bu çalışmaların sonuçları, yeni mesleki profillerin geliştirilmesi ve mevcut mesleki eğitim müfredatlarının güncellenmesi için kullanılmış; böylece mesleki eğitim ile işgücü piyasası ihtiyaçları arasındaki uyumun güçlenmesine katkı sağlamıştır. Ayrıca Yunanistan'ın, AB tarafından finanse edilen pilot projelere ve CEDEFOP destekli araştırmalara katılımı da bu sürecin gelişimini desteklemiştir. Bu projeler sayesinde izleme mekanizmaları daha geniş politika tartışmalarına dahil edilmiş ve mezun verilerinin kanıta dayalı karar alma süreçlerinde kullanılmasına zemin hazırlanmıştır.

3.5. İrlanda: Mezun Takibinde En İyi Uygulamalar

İrlanda'nın mezun takip sistemindeki dikkat çekici iyi uygulamalardan biri, Ulusal İleri Eğitim ve Öğretim (FET) Stratejisi 2020-2024 içinde yer almaktadır. Bu strateji, verilerin ve kanıta dayalı politika geliştirme ile raporlamanın önemini vurgulamaktadır.

Stratejiden türetilen uygulama planında, mezun takip mekanizmalarını güçlendirmeye yönelik özel eylemler yer almaktadır.

Bu stratejik öncelik ile uyumlu en önemli girişimlerden biri, FET'ten sorumlu devlet kurumu SOLAS tarafından yayınlanan sonuç raporudur. Rapor, FET programlarından erken ayrılan öğrencilere odaklanmakta ve Program ve Öğrenici Destek Sistemi (PLSS) ile Eğitim Boylamsal Veritabanı (ELD) verilerini kullanmaktadır. Analiz, 2017 yılında kurslarına kaydolan ve daha sonra bu kurslardan ayrılan öğrencilerin durumlarını incelemektedir.

Çalışma, 2018 yılı boyunca erken ayrılan öğrencilerin eğitim geçişlerini ve istihdam sonuçlarını değerlendirmektedir. Analiz kapsamında; ISCED çalışma alanı, program kategorisi, kazanılan yeterlilik düzeyi ve istihdama girenlerin maaş seviyeleri gibi değişkenler kullanılmıştır. Bu sayede öğrencilerin ilerlemelerini ve eğitimden kopuşlarını etkileyen faktörler hakkında değerli bilgiler sağlanmıştır.

Bu araştırma yalnızca öğrencilerin FET programlarından erken ayrılma nedenlerini anlamayı kolaylaştırmakla kalmamış, aynı zamanda uzun vadeli eğitim ve işgücü piyasası eğilimlerinin izlenmesine de katkı sağlamıştır. Elde edilen bulgular, politika kararlarını destekleyen kritik kanıtlar sunmakta ve FET sistemi içinde öğrenciyi elde tutma ve ilerleme stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

4. Mezun Takibinde Karşılaşılan Zorluklar ve Geliştirilmesi Gereken Alanlar

4.1. Türkiye: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar

Türkiye'nin Mesleki ve Teknik Eğitim Politika Belgesinde Tespit Edilen Boşluklar

1. Algı ve Farkındalık

- Mesleki ve Teknik Eğitime (MTE) yönelik süregelen olumsuz toplumsal algılar ve önyargılar, bu yolların daha az tercih edilmesine veya bir geri dönüş seçeneği olarak görülmesine neden olmaktadır.
- Öğrenciler, aileler ve toplum için mesleki eğitim fırsatlarına ilişkin bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerinin yetersizliği.

- Ortaöğretimde kariyer danışmanlığı ve mesleki yönlendirme hizmetlerinin yetersizliği, öğrencilerin bilinçli eğitim ve kariyer seçimi yapmasını engellemektedir.
- Mesleki eğitimin sosyal statüsünü yükseltmeye yönelik ulusal çapta farkındalık kampanyalarının bulunmaması.

2. Altyapı ve Eğitim Ortamı

- Güncel endüstri teknolojilerini ve standartlarını yansıtmayan eski atölye, laboratuvar ve mesleki eğitim tesisleri.
- Mesleki eğitim altyapısının iyileştirilmesi için ayrılan mali kaynakların sınırlı olması, uygulamalı eğitimin etkinliğini kısıtlamaktadır.
- Aynı bölgede benzer mesleki programların yinelenmesi nedeniyle kaynakların verimsiz kullanılması ve gereksiz harcamalar.
- Bölgesel farklılıklar nedeniyle bazı okulların fiziki imkânlarının ciddi ölçüde geride kalması, özellikle kırsal ve dezavantajlı bölgelerde belirgin eşitsizlikler.

3. Müfredat ve Program Tasarımı

- Ortaöğretim düzeyindeki mesleki programlarla yükseköğretim kurumları arasında müfredat uyumunun olmaması, eğitimde ilerleme ve kariyer gelişimini engellemektedir.
- Mesleki eğitim programlarının, mesleki karmaşıklığa ve sektörün beceri taleplerine bakılmaksızın, katı bir şekilde (tek tip olarak dört yıl) sürdürülmesi.
- Girişimcilik yetkinliklerinin, sosyal becerilerin ve yabancı dil yeterliliğinin müfredata yeterince entegre edilmemesi, mezunların küresel işgücü piyasalarına uyumunu sınırlandırmaktadır.
- Yeşil becerilerin ve dijital becerilerin müfredata entegrasyonunun yetersizliği.
- Müfredatların düzenli olarak güncellenmemesi, işgücü piyasasındaki hızlı değişimlere geç yanıt verilmesine yol açmaktadır.

4. Paydaş İşbirliği ve Sektör Katılımı

- Mesleki eğitim kurumları ile sanayi sektörleri arasında zayıf işbirliği ve sınırlı ortaklık.
- Çeşitli yerel ve uluslararası mesleki eğitim girişimlerinin etkisiz koordinasyonu ve entegrasyonu, parçalı çabalara ve kaynak israfına neden olmaktadır.

- Sektör temsilcilerinin müfredat geliştirme süreçlerine yeterince dahil edilmemesi.
- Organize sanayi bölgeleri ile mesleki eğitim kurumları arasındaki işbirliğinin sistematik ve sürdürülebilir olmaması.

5. Mesleki Eğitimcilerin Yetkinliği ve Eğitimi

- Meslek öğretmenleri sıklıkla güncel sektör deneyiminden ve sürekli mesleki gelişim fırsatlarından yoksundur.
- Özellikle mesleki eğitim eğitmenlerini güncel pedagojik ve teknik uzmanlıkla yetiştirmeye odaklanmış özel kurumsal yapıların eksikliği.
- Meslek öğretmenlerinin yabancı dil yeterliliklerindeki eksiklikler, uluslararası düzeyde rekabetçi mesleki eğitim verme kapasitelerini sınırlamaktadır.
- Öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik sistematik programların bulunmaması.

6. Mezun İstihdamı ve İşgücü Piyasasına Entegrasyon

- Ekonomik ve teşvik uyumsuzlukları nedeniyle mesleki mezunların eğitimleriyle ilgisi olmayan alanlarda istihdam edilme oranının yüksek olması.
- İşverenlerin nitelikli meslek mezunları yerine daha düşük maliyetli, vasıfsız işgücünü tercih etmesi, işe yerleştirme oranlarını ve beceri kullanımını olumsuz etkilemektedir.
- Mesleki mezunların işgücüne hemen girmek yerine üniversite eğitimini tercih etmeleri, beceri uyumsuzluklarının devam etmesine katkıda bulunmaktadır.
- Mezun izleme sistemlerinin yetersizliği, etkili işgücü piyasası uyumunu ve kanıta dayalı politika geliştirmeyi engellemektedir.
- İşgücü piyasası talepleri ile eğitim çıktıları arasında kopukluk bulunması, beceri uyumsuzluğunu kalıcı hale getirmektedir.

4.2. İspanya: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar

1. Birleşik Ulusal Mezun Takip Sisteminin Olmaması

Sorunun tanımı: Mezun takibi, her özerk bölgenin farklı veri toplama yöntemleri kullanması nedeniyle ülke genelinde parçalı bir yapıya sahiptir. İspanya genelinde istihdam verilerini bütünleştirecek merkezi bir dijital sistem bulunmamaktadır. Önerilen iyileştirmeler:

- Ülke çapında dijital bir mezun takip platformu geliştirilmesi.
- SEPE, bölgesel yönetimler ve eğitim sağlayıcılardan gelen verilerin entegrasyonu.
- Avrupa modelleriyle (EQAVET, Europass, Microcredentials) uyumlu bir yapı kurulması.

2. İşverenlerin Uzun Vadeli Takibe Sınırlı Katılımı

Sorunun tanımı: İşletmeler çırakları eğitmekte aktif rol oynasa da uzun vadeli istihdam takibine çok az katkıda bulunmaktadır.

Önerilen İyileştirmeler:

- İşverenlere, çırakların işlerini sürdürme durumuna ilişkin raporlama yükümlülüğü getirilmesi.
- Mezun takibine katılımı teşvik edecek mali destek mekanizmalarının uygulanması.
- Sanayi birlikleri ile mesleki eğitim sağlayıcıları arasında işbirliğinin güçlendirilmesi.

3. Veri Toplamada Bölgesel Eşitsizlikler

Sorunun tanımı: Özerk bölgeler, standartlaştırılmamış yöntemlerle mezun izleme verisi toplamakta; bu da ulusal düzeyde tutarsız verilere yol açmaktadır.

Önerilen İyileştirmeler:

- Mezun takibine yönelik ulusal kılavuzların hazırlanması.
- Bölgeler arasında ortak bir veri toplama metodolojisinin uygulanması.
- Bölgesel eğitim otoriteleri ile işgücü piyasası gözlemcileri arasında daha güçlü koordinasyon kurulması.

4. KOBİ'lerde Çıraklıkların İzlenmesindeki Zorluklar

Sorunun tanımı: Çok sayıda çırak, eski çalışanlarını takip edecek kapasiteye sahip olmayan küçük ve orta ölçekli işletmelerde (KOBİ) eğitim almaktadır.

Önerilen İyileştirmeler:

- KOBİ'ler için otomatik takip araçlarının geliştirilmesi.
- KOBİ'lere mezun takibi yapabilmeleri için eğitim ve teknik destek sağlanması.
- İşveren birlikleri ve ticaret odaları aracılığıyla sektör bazlı takip uygulamalarının yaygınlaştırılması.

4.3. İtalya: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar

1. Mezun Takibi Uygulamasında Bölgesel Eşitsizlikler

İtalyan bölgeleri arasında mezun takibinin uygulanması ve etkinliği konusunda önemli farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle Güney İtalya, finansman, idari kapasite ve koordinasyonla ilgili zorluklarla karşılaşmakta, bu da veri toplama ve analizinde tutarsızlıklara yol açmaktadır. İtalya'nın eğitim ve öğretim sisteminin merkezi olmayan yapısı, izleme çabalarında parçalanmaya neden olmaktadır.

Önerilen İyileştirmeler:

- Bölgeler arasında tek tip veri toplama standartları ve metodolojileri sağlamak için ulusal bir koordinasyon organı kurulması.
- İzleme kapasitelerini geliştirmek için yetersiz kaynaklara sahip bölgelere yönelik mali ve teknik desteğin artırılması.
- En iyi uygulamaların paylaşılması ve izleme metodolojilerinin uyumlaştırılması için bölgeler arası iş birliğinin teşvik edilmesi.

2. Veri Kaynaklarının Sınırlı Entegrasyonu

Mezun izleme verileri anketler, idari kayıtlar ve istihdam istatistikleri dahil olmak üzere birden fazla kaynak aracılığıyla toplanmaktadır. Ancak bu kaynaklar arasında entegrasyon eksikliği, veri boşluklarına ve tutarsızlıklara yol açarak izleme sonuçlarının doğruluğunu ve güvenilirliğini azaltabilir. Eğitim kayıtları ile işgücü piyasası verilerinin sınırlı karşılaştırılması, girişimcilik veya serbest çalışma gibi geleneksel olmayan kariyer yollarının takibini zorlaştırmaktadır.

Önerilen İyileştirmeler:

- İdari verileri, işgücü piyasası istatistiklerini ve işveren geri bildirimlerini birleştiren merkezi bir ulusal mezun izleme veri tabanı geliştirilmesi.
- Eğitim kurumları, istihdam kurumları ve sosyal güvenlik veri tabanları arasında otomatik veri paylaşım mekanizmalarının hayata geçirilmesi.
- Veri doğruluğunu artırmak ve işgücü piyasası eğilimlerini öngörmek için yapay zekâ ve dijital izleme araçlarının kullanılması..

3. Uzun Vadeli (Boylamsal) Takibin Eksikliği

Mevcut izleme mekanizmaları öncelikle kısa vadeli istihdam sonuçlarına (mezuniyet sonrası 6 ay ila 3 yıl) odaklanmaktadır. Uzun vadeli kariyer ilerlemesi, beceri gelişimi ve zaman içinde istihdam durumundaki değişiklikler hakkında sınırlı bilgi bulunmaktadır. Boylamsal veriler olmadan, politika yapıcılar istihdam sonuçlarının sürdürülebilirliğini ve MEÖ programlarının uzun vadeli etkinliğini değerlendirmekte zorlanabilirler.

Önerilen iyileştirmeler:

- Kariyer gelişimini 5, 10 ve 15 yıl boyunca izlemek için mezun izleme anketlerini 3 yılın ötesine genişletilmesi.
- Mezunlarla uzun vadeli etkileşimi kolaylaştıran mezun ağları ve dijital platformlar kurulması.
- Kariyer geçişlerini izlemek için vergi, sosyal güvenlik ve mesleki sertifika veri tabanlarıyla bağlantılı periyodik takip anketleri başlatılması.

4. Mezun Takibinde Paydaş Katılımının Yetersiz Olması

Mezun izleme sürecine işverenlerin, sektör temsilcilerinin ve mezunların katılımı sınırlıdır. İzleme genellikle devlet kurumları ve eğitim kurumları tarafından yürütülmektedir, ancak işverenlerden beceri eksikliklerine ilişkin geri bildirimler sistematik olarak dahil edilmemektedir. İzleme verilerinin müfredat güncellemeleri ve iş tabanlı öğrenme iyileştirmeleri hakkında bilgi vermesini sağlamak için işletmeler ve meslek örgütleri ile daha güçlü bir iş birliğine ihtiyaç vardır.

Önerilen iyileştirmeler:

- Mezunların işgücü piyasasına entegrasyonunun izlenmesinde işverenleri ve endüstri kuruluşlarını dahil etmek için kamu-özel sektör ortaklıkları geliştirilmesi.
- İkili Mesleki Eğitim ve Öğretim programlarına katılan şirketlerden, yapılandırılmış geri bildirim mekanizmaları aracılığıyla izleme çalışmalarına katkıda bulunmalarının talep edilmesi.
- İşveren odaklı verileri ulusal izleme sistemlerine dahil etmek için gerçek zamanlı işgücü piyasası analiz platformlarının kullanılması.

4.4. Yunanistan: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar

Yunanistan, Mesleki Eğitim ve Öğretim (MEÖ) sistemini modernize etme ve genişletme yönündeki son çabalarına rağmen, özellikle gelişmekte olan ikili mesleki

eğitim (DUAL MEÖ) modelinde mezun takibi politikalarının uygulanmasında önemli boşluklar ve tutarsızlıklarla karşı karşıyadır.

En büyük eksikliklerden biri, ikili mesleki eğitim programlarının tüm mezunlarını kapsayan, yasal olarak zorunlu merkezi bir mezun takip sisteminin bulunmamasıdır. EOPPEP (Yeterliliklerin Belgelendirilmesi ve Mesleki Rehberlik Ulusal Organizasyonu) ve EIEAD (Ulusal Çalışma ve İnsan Kaynakları Enstitüsü) tarafından yürütülen pilot çalışmalar, ağırlıklı olarak ortaöğretim sonrası IEK mezunlarına odaklanmış ve kalıcı bir yapıya dönüşmeyerek proje bazlı kalmıştır. Bu nedenle, ikili MEÖ kapsamında çıraklık programlarından mezun olanların sistematik takibi yapılmamaktadır. Yunanistan'ın mesleki eğitim reformlarında ikili öğrenme modellerine artan vurgu dikkate alındığında, bu durum kritik bir sınırlılık oluşturmaktadır (CEDEFOP, 2019; ReferNet Greece, 2020).

Avrupa Komisyonu'nun 2017 tarihli Mezunların Takibine İlişkin Konsey Tavsiye Kararı, Üye Devletleri hem idari verileri hem de mezun anketlerini temel alan, sürdürülebilir ve koordineli sistemler geliştirmeye açıkça çağırmaktadır. Bu sistemler sektörler arası olmalı, boylamsal (uzun vadeli) analize imkân vermeli ve eğitim otoriteleri ile istihdam kurumları arasında veri paylaşım mekanizmaları içermelidir. Ancak Yunanistan'ın mevcut takip altyapısı, özellikle veri entegrasyonu ve kurumlar arası işbirliği açısından bu beklentilerin gerisinde kalmaktadır. Veriler Eğitim Bakanlığı, DYP (eski adıyla OAED) ve sosyal güvenlik kurumları arasında dağınık şekilde bulunmaktadır ve etkin bir birlikte çalışabilirlik çerçevesi bulunmamaktadır.

Bir diğer eksiklik, izleme verilerinin politika geliştirme ve kalite güvencesi süreçlerinde kullanılmamasıdır. Hollanda ve Finlandiya gibi güçlü mezun takip sistemlerine sahip ülkelerde veriler yalnızca istihdam sonuçlarını izlemekle kalmamakta, aynı zamanda müfredat güncellemeleri, fon tahsisi ve kurumsal akreditasyon kararlarını da bilgilendirmektedir. Yunanistan'da ise 4763/2020 sayılı Kanun bu yönde bir zemin hazırlasa da, mevcut verilerin sistematik şekilde program tasarımına veya kurumsal performans değerlendirmesine – özellikle ikili MEÖ sağlayıcıları açısından – geri beslendiğine dair sınırlı kanıt bulunmaktadır.

Ayrıca, izleme çalışmalarında süreklilik ve standardizasyon eksikliği göze çarpmaktadır. Şimdiye kadar yapılan anketler ve araştırmalar kapsam, sıklık ve hedef gruplar açısından farklılık göstermekte; bu da ulusal düzeyde bütüncül bir tablo oluşturmayı veya yıllar arasında karşılaştırma yapmayı güçleştirmektedir. Boylamsal takip araçlarının eksikliği, mesleki eğitim programlarının uzun vadeli etkilerini –

örneğin mezunların kariyer ilerlemesi, beceri kullanımı ve gelir gelişimi - değerlendirmeyi imkânsız hale getirmektedir.

Bir diğer önemli sınırlılık ise paydaş katılımıdır. Özellikle işverenlerin ve meslek odalarının süreçte yeterince yer almaması, izleme verilerinin işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını yansıtmamasını engellemektedir. Almanya ve Avusturya gibi önde gelen ikili MEÖ sistemlerinde işverenler yalnızca çıraklık eğitime değil, mezun sonuçlarının izlenmesine de aktif katkı sağlayarak, verilerin hem eğitim hem de işgücü piyasası perspektifini kapsamalarını garanti altına almaktadır. Yunanistan'da ise bu düzeyde koordineli bir paydaş katılımı henüz mevcut değildir.

Sonuç olarak, Yunanistan'ın ikili MEÖ'de mezun takibine yönelik yaklaşımı şu temel politika boşluklarını ortaya koymaktadır:

- Sistematik takip için yasal ve teknik bir çerçevenin eksikliği,
- Veri kaynaklarının parçalı yapısı,
- Politika geliştirme ve müfredat güncellemeleriyle sınırlı entegrasyon,
- Paydaş katılımının zayıflığı.
-

4.5. İrlanda: Mezun Takibindeki Sınırlamalar ve İhtiyaçlar

İrlanda'nın ikili mesleki eğitim kapsamında mezun takibine yaklaşımında öne çıkan temel zorluklardan biri, kapsamlı bir ulusal politikanın bulunmamasıdır. İrlanda'nın mezun takibi sistemi Avrupa düzeyinde etkili ve kapsamlı kabul edilse de, tüm sektörler ve kurumlarda çırakların istihdam sonuçlarını ve kariyer gelişimlerini izleyecek birleşik bir ulusal çerçevenin olmaması, verilerin tutarlılığını ve karşılaştırılabilirliğini sınırlamaktadır. Mevcut durumda takip çalışmaları, büyük ölçüde bireysel eğitim kurumlarının inisiyatifine dayalıdır ve bu da parçalı uygulamalara ve ortak veri kaynaklarının yetersizliğine yol açmaktadır. Bu sorunun aşılabilmesi için mezun takibi çabalarını standartlaştıracak ve güçlendirecek ulusal bir politikanın geliştirilmesi ve uygulanması gerekmektedir.

Bir diğer sorun, İrlanda eğitim sistemi içerisinde mesleki eğitim ve öğretimin tarihsel olarak yeterince temsil edilmemesidir. SOLAS (İleri Eğitim ve Öğretim Ulusal Kurumu), İrlanda'da mesleki eğitim ve öğretimden sorumlu kamu otoritesidir ve son dönemde önemli iyileştirmelere öncülük etmiştir. Ancak mesleki eğitimin uzun yıllardır düşük profilli olması, izleme mekanizmalarının ve katılım yapılarının zayıf kalmasına neden olmuştur. Mesleki eğitimin daha güçlü bir şekilde temsil edilmesini

teşvik edecek bir Avrupa düzenlemesinin bu sorunun aşılmasına katkı sağlayabileceği öngörülmektedir. Ulusal düzeyde mesleki eğitimin görünürlüğünün ve kurumsal katılımının artırılması, İrlanda’da daha etkili ve kapsayıcı mezun takibi sistemlerinin geliştirilmesini destekleyecektir.

BÖLÜM II: ÖNCEKİ ÖĞRENMELERİNİN TANINMASI VE İKİLİ MESLEKİ EĞİTİMDE YAYGIN/INFORMAL ÖĞRENME

1.Ortak Ülkelerdeki Önceki Öğrenmelerin Tanınması ve Denklik Uygulamalarına Karşılaştırmalı Genel Bakış

1.1 Türkiye: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış

Bu bölümde sunulan bilgiler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan "*Kalfalık, Ustalık ve Usta Öğreticilik e-Sınavları Başvuru ve Uygulama Kılavuzu*" ve "*Milli Eğitim Bakanlığı Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Ölçme Değerlendirme İşlemleri ile İlgili Usul ve Esaslara İlişkin Yönerge*" başlıklı resmi ulusal belgelere dayanmaktadır.

Türkiye’de önceki öğrenmelerin tanınması (Recognition of Prior Learning – RPL), bireylerin örgün, yaygın veya serbest öğrenme yollarıyla kazandıkları bilgi, beceri ve yetkinliklerin ölçme ve değerlendirme süreçleri sonucunda resmiyet kazanmasını sağlar. Bu sistemin temel dayanağı, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan ikincil mevzuattır. Amaç, bireylerin iş yaşamında kazandıkları tecrübeleri belgelendirerek mesleki kariyerlerini ilerletmelerine, kalfalık, ustalık ve usta öğreticilik belgeleri aracılığıyla mesleki gelişimlerini resmileştirmelerine imkân tanımaktır.

Başvurular, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı Mesleki Eğitim Merkezleri aracılığıyla alınmaktadır. Adayların en az ilköğretim mezunu olmaları ve 22 yaşını doldurmuş bulunmaları zorunludur. Başvurular, MEBBİS ve e-Devlet platformu üzerinden dijital olarak yürütülmekte, adayların sundukları belgeler Yönerge’de tanımlanan usule göre incelenmektedir. Tanınan belgeler arasında örgün ve yaygın eğitim diplomaları, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) belgeleri, kurs bitirme sertifikaları, İŞKUR kurs belgeleri, ustalık-kalfalık eğitimine denk gelen hizmet belgeleri ve yurtdışından

alınan, konsolosluk onayıyla geçerli kılınan mesleki belgeler bulunmaktadır. Belgeler, türlerine göre belirli süre ve saat karşılıklarıyla deneyim olarak tanınmaktadır. Örneğin, daha önce tamamlanmış bir sömestr örgün mesleki eğitim altı ay, bir eğitim yılı ise bir yıl mesleki deneyime eşdeğer kabul edilmektedir.

Değerlendirme süreci teorik ve uygulamalı (beceri) sınavlardan oluşur. Teorik sınavlar, ülke genelinde standart bir format sağlayan e-Sınav merkezlerinde, 80 dakika süreyle uygulanan 50 soruluk çoktan seçmeli testler aracılığıyla yapılır. Beceri sınavları ise ilgili alanın “Beceri Sınavı Değerlendirme Kriterleri” ne göre oluşturulmuş komisyonlarca yürütülür ve her adayın performansı kamera ile kayıt altına alınarak en az bir yıl süreyle saklanır. Başarı için teorik sınavdan en az 50 puan, toplam başarı için ise %40 teorik + %60 uygulama ağırlığında en az 50 puan alınması gerekir.

Kalfalık belgesi, ilgili alanda en az 468 saatlik kurs bitirme veya eşdeğer iş deneyimini belgeleyen ve sınavlarda başarılı olan adaylara verilir. Ustalık belgesi için ise kalfalık belgesine ek olarak en az beş yıllık mesleki deneyim aranır. Bazı özel durumlarda, örneğin 1986 öncesinde çıraklık okulu diploması almış olanlara doğrudan kalfalık belgesi; 1985–1986 öğretim yılına kadar meslek lisesi veya teknik lise mezunlarına doğrudan ustalık belgesi verilebilmektedir. Ayrıca, elektrik tesisatçılığı yetki belgesi sahipleri gibi belirli meslek grupları da sınavsız belge alma hakkına sahiptir. Yurt dışında edinilen belgeler ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından incelenip onaylandığı takdirde denk kabul edilmektedir.

Usta öğreticilik belgesi ise ustalık belgesine sahip olan ve en az 40 saatlik pedagojik formasyon eğitimini tamamlayan adaylara verilir. Bu belge, bireylere mesleki eğitim kurumlarında eğitmenlik yapma yetkisi kazandırır. Bu kapsamda, iş pedagojisi kursları hem yüz yüze hem de uzaktan eğitim yoluyla sunulmakta, değerlendirmeler yine e-Sınav sistemiyle yapılabilmektedir.

İl Millî Eğitim Müdürlükleri bünyesinde oluşturulan Denklik ve Tanıma Komisyonları, tüm başvuruları inceleyip değerlendirme sürecinin şeffaf ve mevzuata uygun şekilde yürütülmesini sağlar. Komisyonlar, adayların hangi sınavlara gireceğini belirler, sınav sonuçlarını onaylar ve belgelendirme sürecini yürütür.

Sonuç olarak, Türkiye’de önceki öğrenmelerin tanınması, denklik ve doğrulama süreçleri, hem bireylerin mesleki yeterliliklerini resmileştiren hem de istihdam piyasasında nitelikli işgücünün belgelendirilmesini sağlayan kapsamlı bir çerçeveye sahiptir. 2024 Kılavuzu ile birlikte süreçler tamamen dijitalleşmiş, başvurudan sınav

uygulamasına, itiraz mekanizmalarına kadar tüm adımlar şeffaf, standartlaştırılmış ve erişilebilir hale getirilmiştir.

1.2. İspanya: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış

İspanya, örgün eğitim dışında edinilen yeterliliklerin tanınması için sağlam bir hukuki zemine ve Avrupa çerçeveleriyle uyumlu bir uygulama mimarisine sahiptir. Temel dayanak, iş deneyimi ve yaygın/serbest öğrenme yoluyla edinilen mesleki yeterliliklerin tanınmasına ilişkin çerçeveyi belirleyen 1224/2009 sayılı Kraliyet Kararnamesidir. Bu kararname; bireylerin işyerinde, kurstan ya da kendi kendine öğrenme yoluyla edindikleri bilgi, beceri ve yetkinlikleri doğrulama ve uygun görüldüğünde resmî belgelendirmeye dönüştürme imkânı tanır. Süreç; başvuru sahibinin portföy sunması, yetkilendirilmiş değerlendiricilerle yapılan görüşmeler ve yetkinlik temelli performans gösterimleri gibi ölçme-değerlendirme adımlarını içerir. Başarılı adaylara ülke genelinde tanınan Mesleki Yeterlilik Sertifikaları (Certificados de Profesionalidad) verilir.

Ulusal düzeyde Ulusal Yeterlilikler Enstitüsü (INCUAL) meslek standartlarının ve yeterlilik sözlüğünün geliştirilmesi/güncellenmesinden sorumludur. Bölgesel eğitim ve istihdam idareleri başvuru ve değerlendirme süreçlerini yürütür; mesleki eğitim merkezleri ise adaylara rehberlik ve değerlendirme desteği sağlar. Uygulamalar İspanya Yeterlilikler Çerçevesi ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu yürütülür; doğrulanan yetkinlikler resmî mesleki eğitim yollarına kredi aktarımı olarak yansıtılabilir. Böylece tekrar-öğrenme azaltılır ve hızlandırılmış ilerleme mümkün olur.

İkili mesleki eğitim uygulamalarının güçlü olduğu Bask Bölgesi, Katalonya ve Castilla y León gibi özerk topluluklarda, iş-temelli öğrenme deneyimlerinin resmî tanınması doğrudan programların içine gömülüdür. Çırakların işyerinde kazandığı öğrenme çıktıları, eğitim kurumlarınca akademik krediye çevrilir; işverenler edinilen becerileri belge ile doğrular, kurumlar bu belgeleri müfredata denklik/kredi olarak işler.

Önceki öğrenmelerin tanınması uygulamalarının sektörel bağlamlara entegrasyonu, bir dizi kayda değer vaka çalışmasıyla örneklenmiştir. Bu örneklerden biri, otomobil üreticisi SEAT'ın araç montajı, bakımı ve alanlarında çalışanların iş

deneyimini resmî yeterliliğe dönüştürmüş; sertifikalı adaylar için işe alım süresinde yaklaşık %20 kısalma, ücret beklentilerinde iyileşme ve AB otomotiv sektöründe hareketlilik artışı sağlamıştır.

İkinci bir vaka çalışması Bask Bölgesi'ndeki konaklama sektöründeki önceki öğrenmelerin tanınması ve denkliği çalışmalarını vurgulamaktadır. Bask Aşçılık Merkezi, gastronomi ve konaklama sektöründeki profesyoneller için özel olarak tasarlanmış bir süreç geliştirmiştir. Bu sistem, çoğu becerilerini gayri resmi olarak veya çıraklık yoluyla kazanmış olan şeflerin, fırıncıların ve diğer konaklama sektörü çalışanlarının deneyimlerini doğrulamalarını ve resmi mesleki sertifikalar almalarını sağlamaktadır. Sonuç olarak, kariyer hareketliliği önemli ölçüde iyileşmiş ve işverenlerin eğitim ve belgelendirmeye katılımı artmıştır. Ayrıca, Avrupa tanıma ve doğrulama çerçeveleriyle entegrasyon, sertifikalı profesyonellerin AB ülkelerindeki istihdam fırsatlarına erişmesini sağlamıştır.

1.3. İtalya: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış

İtalya, örgün eğitim dışında kazanılan bilgi, beceri ve deneyimlerin tanınması ve belgelendirilmesi için kapsamlı bir düzenleyici çerçeve oluşturmuştur. Bu sistem, özellikle ikili mesleki eğitim uygulamaları bağlamında, yaygın ve örgün olmayan öğrenmelerin doğrulanmasını da desteklemektedir. Amaç, bireylerin hangi yolla ve nerede edindiklerine bakılmaksızın yeterliliklerini resmi olarak belgeleyebilmektir.

Bu alandaki yasal temel, 13/2013 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'dir. Kararname, örgün eğitim dışındaki yeterliliklerin belirlenmesi, doğrulanması ve belgelendirilmesine ilişkin standartları tanımlar. Haziran 2015'te çıkarılan Bakanlıklar Arası Kararname ise bölgesel yeterliliklerin ulusal standartlarla uyumlu hale gelmesini sağlayarak ülke genelinde geçerliliğini kolaylaştırmıştır. Sürecin daha da güçlendirilmesi amacıyla 5 Ocak 2021'de Eğitim, Çalışma, Kamu Yönetimi, Ekonomi ve diğer ilgili bakanlıkların işbirliğiyle Kılavuz İlkeler kabul edilmiştir. Bu ilkeler, hayat boyu öğrenme hakkını desteklemekte ve Ulusal Yeterlilik Belgelendirme Sistemi içerisinde kurumlar arasında uyumu güçlendirmektedir.

Yasal düzenlemeler sayesinde yeterliliklerin tanımlanması ve belgelendirilmesi için bütüncül bir yaklaşım sağlanmıştır. Böylece mesleki eğitim sisteminde esneklik artmış, bireylerin daha önce kazandıkları becerilerin tanınmasıyla ikili mesleki eğitim programlarına entegrasyonları kolaylaşmıştır. Ancak uygulama bölgesel yönetimlerin sorumluluğunda olduğundan, yöntemler ve araçlarda farklılıklar görülebilmektedir. Bu nedenle başvuru sahiplerinin, bulundukları bölgelerdeki mesleki eğitim kurumlarından bilgi almaları gerekmektedir.

İtalya’da Kullanılan Temel Yöntemler

Bireysel Yetkinlik Değerlendirmesi: Bireyler özgeçmiş, sertifika, iş örneği veya referans gibi belgelerden oluşan bir portföy sunar. Değerlendiriciler bu portföyü inceleyerek mülakat veya uygulamalı sınav yapabilir. Başarılı adayların yeterlilikleri resmi olarak tanınır.

Portföy Değerlendirmesi: Bireyin öğrenme çıktılarını ortaya koyan ayrıntılı kayıtların hazırlanmasına dayanır. Portföy; kişisel beyan, proje çalışmaları, belgeler ve yansıtıcı raporlardan oluşur. Bu yöntem genellikle mesleki eğitim programlarına giriş veya kredi tanınması amacıyla kullanılır.

Yetkinlik Sınavları: Belgesel kanıtın yetersiz olduğu veya ek doğrulama gerektiği durumlarda uygulanır. Adaylar, ulusal yeterlilik standartlarına göre yazılı, sözlü veya uygulamalı sınavlara tabi tutulur. Sınavlar, meslek birlikleri ve belgelendirme kuruluşlarının gözetiminde gerçekleştirilir.

Vaka Çalışmaları

Roma Tre Üniversitesi – Üçüncü Sektör Ulusal Forumu: Bu çalışma, üçüncü sektördeki yöneticilerin stratejik yetkinliklerini tanımlamayı ve doğrulamayı amaçlamış, portföy ve otobiyografik araçlar kullanmıştır. Eğitim faaliyetlerinin, adayların tanıma ve belgelendirme sürecinde ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştur.

Bari Üniversitesi – Hayat Boyu Öğrenme Merkezi (CAP): 2015’te başlatılan pilot uygulama, yurtdışında edinilen öğrenimlerin denklik sürecine odaklanmıştır. Özellikle yabancı ve mülteci öğrencilerin sosyal becerilerinin tanınması ve deneyimlerinin

akademik kredilere dönüştürülmesini sağlamıştır. Bu süreç, istihdam edilebilirliği artırmış ve sosyal uyumu desteklemiştir.

Toskana’da “Competenze Migranti” (COMMIT) Projesi: 2021’de tamamlanan ve AB fonlarıyla desteklenen proje, göçmenlerin istihdam edilebilirliğini artırmaya odaklanmıştır. Bölgesel istihdam ajansları ve sosyal girişimlerle yürütülen proje, göçmenlerin yeterliliklerinin tanınması ve işgücü piyasasına entegrasyonu için yenilikçi yöntemler geliştirmiştir.

1.4. Yunanistan: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış

Yunanistan’da önceki öğrenmelerin tanınması ve yeterliliklerin belgelendirilmesi sürecinden sorumlu olan merkezi kurum, EOPPEP’tir (National Organisation for the Certification of Qualifications and Vocational Guidance – *Yeterliliklerin Belgelendirilmesi ve Mesleki Rehberlik Ulusal Kurumu*). Bu kurum, örgün eğitim dışında kazanılan (yaygın ve informal öğrenme) bilgi, beceri ve deneyimlerin belgelendirilmesine ilişkin tüm prosedürleri denetlemektedir.

Yunanistan’daki sistem, Yunanistan Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (HQP) üzerine kuruludur. HQF, Avrupa düzeyinde kullanılan Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF) ile uyumlu olacak şekilde geliştirilmiştir. Böylece, hangi bağlamda kazanılmış olursa olsun yeterliliklerin şeffaf bir biçimde değerlendirilmesi, tanınması ve Avrupa genelinde karşılaştırılabilirliği mümkün hale gelmiştir.

Mevcut Uygulama Alanları

Bugün itibarıyla Yunanistan’da önceki öğrenmelerin tanınmasına ilişkin uygulamalar iki ana alana yoğunlaşmaktadır:

1. Mesleki Eğitim Enstitüleri (IEK) bünyesinde verilen yaygın mesleki eğitimin belgelendirilmesi
2. Yetişkin eğitimi kapsamında, bireylerin niteliklerini ve istihdam edilebilirliklerini artırmaya yönelik “ikinci şans” eğitim programları.

Bu uygulamalarda genellikle şu yöntemler kullanılmaktadır:

- İş deneyimi kayıtları, portföyler veya eğitim sertifikaları gibi belgelerin sunulması,

- Sözlü veya yazılı sınavlar ya da pratik beceri gösterimleri,
- Sunulan becerilerin, Ulusal Yeterlilikler Kataloğunda tanımlı mesleki profillerle karşılaştırılarak uyumlaştırılması.

İkili Mesleki Eğitimde Durum

Yunanistan’da ikili mesleki eğitim programlarında (okul + işyeri temelli) önceki öğrenmeleri tanımaya yönelik resmi bir ulusal metodoloji henüz bulunmamaktadır. Çırakların işyeri deneyimleri gayri resmi olarak öğrenme sürecine katkıda bulunsa da, bu deneyimlerin resmi olarak tanınmasını sağlayan şeffaf ve standart bir mekanizma yoktur.

Bu eksiklik özellikle şu soruna yol açmaktadır: Daha önce ilgili alanlarda deneyim kazanmış bireyler, ikili mesleki eğitim programlarına dahil olduklarında müfredatın tamamını yeniden tamamlamak zorunda kalmaktadır. Bu da hem zaman kaybına hem de öğrenme çıktılarını sınırlayan verimsizliğe neden olmaktadır.

Örneğin, IEK programlarının ardından gelen “Metaptychiako Etos - Mathiteias” (Lise Sonrası Çıraklık Yılı) döneminde, gönüllülük ya da iş deneyimi yoluyla edinilen becerilerin tanınması için yerleşik bir sistem bulunmamaktadır.

Vaka Çalışmaları

Her ne kadar ikili mesleki eğitimde ulusal ölçekte kurumsallaşmış bir sistem bulunmasa da, EOPPEP tarafından koordine edilen çeşitli pilot projeler ve sektörel uygulamalar, bu alanda potansiyelin olduğunu göstermektedir.

- Hayat Boyu Öğrenme Merkezlerinde Yetişkin Eğitimcilerinin Sertifikalandırılması: STK’lar, IEK’ler veya yetişkin eğitimi kurumlarında çalışan, yaygın öğrenmede deneyimli eğitimciler, önceki öğrenmelerin tanınmasına dayalı bir süreçten geçerek öğretmenlik yeterliliği için resmi sertifika alabilmektedir. Bu süreç:
 - Öğretim deneyimini belgeleyen portföylerin hazırlanması,
 - Yapılandırılmış mülakatlara ve uygulamalı değerlendirmelere katılım,
 - Eğitimcilerin becerilerinin Ulusal Mesleki Profiller ile uyumlu olup olmadığının incelenmesi adımlarını içermektedir.

Bu örnek, yaygın ve sargın öğrenme yoluyla edinilen becerilerin doğrulanması için başarılı bir model sunmakta ve gelecekte ikili mesleki eğitim de dahil olmak üzere daha geniş alanlara yayılabilecek ölçeklenebilir bir yaklaşım olarak görülmektedir.

1.5. İrlanda: Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Doğrulama Süreçlerine Ulusal Bakış

İrlanda hem ortaöğretim sonrası hem de yükseköğretim alanlarını kapsayan önceki öğrenmelerin tanınması için kapsamlı bir ulusal çerçeve geliştirmiştir. Bu çerçeve, bireylerin daha önce örgün (okul temelli), yaygın (kurs, atölye, gönüllülük gibi) veya informal (iş/yaşam deneyimi yoluyla) öğrenmelerinin değerlendirilmesini ve tanınmasını amaçlar. Ulusal düzeyde kabul edilen ilke ve uygulama kılavuzları, sürecin erişilebilir, şeffaf, tutarlı ve kalite güvencesine dayalı bir şekilde yürütülmesini garanti etmektedir.

İrlanda'daki sistem, iki temel metodolojiye dayanmaktadır:

Metodoloji 1: İlkeler ve Operasyonel Kılavuzlar

Amaç ve Kapsam:

Bu metodoloji, geçmişte İrlanda Ulusal Yeterlilikler Kurumu (NQAI – National Qualifications Authority of Ireland) tarafından geliştirilen ilkelere dayanmaktadır. NQAI, daha sonra QQI – Quality and Qualifications Ireland (Kalite ve Yeterlilikler Kurumu İrlanda) çatısı altında birleşmiştir. Bu ilkeler, öğrencilerin önceki öğrenmelerinin (örgün, yaygın, informal) adil bir şekilde değerlendirilmesini, eğitim sistemine giriş, yatay/dikey geçiş ve ilerleme süreçlerinde tanınmasını sağlar.

Uygulama:

Bu sürecin yürütülmesinden QQI (Kalite ve Yeterlilikler İrlanda) sorumludur. QQI, yükseköğretim kurumları ve ileri eğitim sağlayıcılarıyla işbirliği yaparak:

- Önceki öğrenmelerin tanınmasında karşılaşılan zorlukları ele almak,
- Uygulama süreçlerinin bütün kurumlarda yerleşmesini sağlamak,
- Kurumlara gerekli kaynak desteğini sunmak,
- İlke ve kılavuzların tutarlı biçimde uygulanmasını güvence altına almakla yükümlüdür.

Bu metodoloji, kurumların kendi iç prosedürleriyle uyumlu hale getirildiğinde, bireylerin önceki öğrenmelerini resmi niteliklere dönüştürmelerine imkân tanır.

Sorumlu Kurum:

- Quality and Qualifications Ireland (QQI – Kalite ve Yeterlilikler İrlanda)

Metodoloji 2: Önceki Öğrenmelerin Tanınması (RPL) Uygulayıcı Ağı

Amaç ve Kapsam:

2015'te kurulan bu ağ, İrlanda'da farklı alanlarda çalışan (eğitim politikası, kalite güvencesi, insan kaynakları, kariyer danışmanlığı vb.) uzmanları bir araya getiren uygulayıcı liderliğinde gönüllü bir inisiyatiftir. Amacı:

- Uygulayıcılar arasında ortak bir ses oluşturmak,
- Bir uygulama topluluğu geliştirmek,
- Ulusal ve uluslararası iyi örnekleri yaygınlaştırmak,
- Politika geliştirme süreçlerine katkı sağlamaktır.

Uygulama:

Ağın faaliyetleri dört temel sütun üzerine kuruludur:

1. Ağ Oluşturma: RPL alanında çalışan uygulayıcılar arasında iletişim ve deneyim paylaşımı sağlamak,
2. Uygulama Topluluğu: Bilgi alışverişi, iş birliği ve ortak uygulamaları geliştirmek,
3. Farkındalık Yaratma: Önceki öğrenmelerin tanınmasının kişisel, sosyal ve ekonomik faydalarını görünür kılmak,
4. Politikaya Katkı: Yerel, ulusal ve uluslararası düzeydeki tartışmalara katkı sağlamak.

Sorumlu Kurum ve Destekçiler:

Ağ bağımsızdır ancak pek çok kilit kurum tarafından desteklenmektedir:

- ETBI – Education and Training Boards Ireland (İrlanda Eğitim ve Öğretim Kurulları)
- IUA – Irish Universities Association (İrlanda Üniversiteler Birliği)
- IOTI – Institutes of Technology Ireland (İrlanda Teknoloji Enstitüleri Birliği)
- NCGE – National Centre for Guidance in Education (Ulusal Eğitimde Rehberlik Merkezi)
- NFTL – National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning (Ulusal Öğretme ve Öğrenmeyi Geliştirme Forumu)
- QQI – Quality and Qualifications Ireland (Kalite ve Yeterlilikler Kurumu İrlanda)

İrlanda'nın yaklaşımı, hem kurumsal düzeyde (QQI'nin resmi politikaları) hem de uygulayıcı tabanında (RPL Uygulayıcı Ağı) güçlü bir yapı oluşturmaktadır. Bu sayede, bireylerin iş veya yaşam deneyiminden kazandıkları becerilerin resmi niteliklere

dönüştürülmesi, eğitimde esneklik ve istihdam edilebilirliğin artırılması hedeflenmektedir.

2. Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme İşlemleri ve Karşılaşılan Zorluklar

2.1. Türkiye: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları

1. Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri

Türkiye’de önceki öğrenmelerin tanınması süreci, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından belirlenen Ulusal Meslek Standartları ve Ulusal Yeterlilikler temel alınarak yürütülmektedir. Bu standartlar, hem sınavların içeriğini hem de değerlendirme yöntemlerini şekillendirir. Böylece, işgücü piyasasının beklentileri ile eğitim sisteminde edinilen yetkinlikler arasında uyum sağlanır.

Öncelikle adayların sundukları belgeler doğrulanır. Eğitim diplomaları, mesleki sertifikalar, iş deneyimi kayıtları ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) dökümleri, e-Devlet ve SGK veri tabanları üzerinden incelenir. Bu doğrulama süreci, başvuru sahibinin iddia ettiği yeterliliklerin güvenilir ve resmi temellere dayanmasını sağlar.

Değerlendirme iki aşamalı olarak yapılır: teorik ve uygulamalı sınavlar. Teorik bölümde adaylar, elektronik ortamda 80 dakikalık sürede 50 çoktan seçmeli soruya yanıt verir. Bu sınavda adayın bilgi düzeyi ölçülürken, uygulamalı sınavda mesleki beceriler sahada gösterilir. Uygulamalı sınavların tamamı video ile kaydedilir ve kayıtlar en az bir yıl süreyle arşivlenir. Nihai başarı notu teorik sınavdan alınan puanın %40’ı ile uygulama sınavından alınan puanın %60’ı birleştirilerek hesaplanır. Başarılı sayılabilmek için en az 50 puan alınması gerekir.

Sınavların şeffaf yürütülmesi için adaylara itiraz hakkı tanınır. Uygulamalı sınav sonuçlarına beş iş günü içinde yapılan itirazlar, bağımsız komisyonlar tarafından video kayıtları üzerinden yeniden incelenir. Ayrıca, sınavların her yıl düzenli olarak altı

farklı dönemde (Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık) yapılması, tüm adaylara eşit erişim imkânı sunar.

Sistemin önemli bir yönü de denklik ve kredi tanıma mekanizmalarıdır. Mesleki öğrenme süreleri, deneyim ve eğitim geçmişiyle ilişkilendirilerek hesaplanır. Örneğin, 160 saatlik öğrenim bir aylık mesleki deneyime eşdeğer kabul edilir. Ayrıca örgün eğitimde tamamlanan her dönem altı ay, her akademik yıl ise bir yıl iş deneyimi yerine sayılabilir. Bu yaklaşım, farklı eğitim geçmişlerine sahip bireylerin sisteme daha adil koşullarda dâhil olmasını sağlar.

2. Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri

Türkiye’de önceki öğrenmelerin tanınmasına ilişkin süreç güçlü bir yasal ve kurumsal zemine dayansa da uygulamada bazı zorluklarla karşılaşılmaktadır. En belirgin sorunlardan biri, toplum genelinde bu sistemin yeterince bilinmemesidir. Birçok kişi, mevcut imkânlardan, başvuru koşullarından veya hangi belgelerin gerekli olduğundan haberdar değildir. Bu durum, sistemin yaygınlaşmasını ve işlevselliğini sınırlandırmaktadır.

Bu eksikliğin giderilmesi için ulusal çapta bilgilendirme kampanyaları yürütülmesi önerilmektedir. Dijital medya, sosyal ağlar, mesleki eğitim kurumları, iş ve meslek odaları, istihdam büroları gibi farklı kanallardan yapılacak bilinçlendirme çalışmaları, sisteme katılımı artırabilir. Düzenlenecek bilgilendirme toplantıları, çalıştaylar ve kullanıcı dostu çevrimiçi kılavuzlar, başvuru sürecini daha anlaşılır hale getirebilir.

Bir diğer zorluk, başvuru sürecinde istenen belgelerin kapsamlı ve karmaşık olmasıdır. İstihdam geçmişi, sertifikalar ve çeşitli resmi kayıtlar çoğu aday için zaman alıcı ve yorucu bir süreç yaratmaktadır. Bu noktada, merkezi bir dijital başvuru platformu önemli bir çözüm olarak öne çıkmaktadır. e-Devlet ve SGK sistemleriyle entegre edilecek böyle bir platform, başvuru adımlarını sadeleştirebilir, adayların belgeleri tek bir noktadan yükleyebilmesine olanak tanıyabilir ve doğrulama sürecini hızlandırabilir.

2.2. İspanya: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları

1.Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme Çerçevesi

İspanya’da önceki öğrenmelerin tanınması (RPL), sağlam bir yasal ve kurumsal temele dayanmaktadır. Bu sürecin en önemli dayanağı, 1224/2009 sayılı Kraliyet Kararnamesi’dir. Bu kararname, örgün eğitim dışında edinilmiş mesleki bilgi ve becerilerin ulusal yeterlilikler sistemiyle uyumlu şekilde doğrulanmasını ve belgelendirilmesini düzenlemektedir. Böylece bireylerin iş hayatında ya da yaygın öğrenme yollarında edindikleri yetkinlikler resmi olarak tanınabilmektedir.

Sistemin uygulanmasında merkezi kurum INCUAL (Instituto Nacional de las Cualificaciones – Ulusal Yeterlilikler Enstitüsü)’dur. INCUAL, ulusal meslek standartlarını ve yeterlilik kataloglarını hazırlamakta, süreçlerin tarafsız yürütülmesi için sektörel komitelerle birlikte çalışmaktadır. Avrupa düzeyinde ise süreç, kalite güvencesi için EQAVET (Avrupa Mesleki Eğitimde Kalite Güvencesi Çerçevesi) ve kredi tanınırlığı için ECVET standartlarıyla uyumlu şekilde yürütülmektedir.

Değerlendirme kriterleri yalnızca sınav sonuçlarına değil, aynı zamanda sistemin etkisine odaklanır. Örneğin:

- Tanıma sürecinden geçerek resmi yeterlilik elde eden bireylerin sayısı,
- Bu bireylerin iş bulma oranları ile RPL’den geçmeyenlerle karşılaştırmalı istihdam verileri,
- Tanınan yeterliliklerin sektör ihtiyaçlarına uygunluğu hakkında işveren geri bildirimleri,
- Yeterlilik elde etme süresinin verimliliği,
- Katılımcıların ve işverenlerin süreçten memnuniyet düzeyi.

Böylece ölçme-değerlendirme süreci, hem bireylerin becerilerini adil ve şeffaf biçimde belgelendirmeyi hem de işgücü piyasasına somut katkı sağlamayı hedeflemektedir. Özellikle otomotiv, turizm ve konaklama gibi sektörlerde yapılan uygulamalar, sistemin sahadaki esnekliğini göstermektedir.

2.Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri

Her ne kadar güçlü bir yasal altyapı mevcut olsa da, İspanya’da önceki öğrenmelerin tanınması sürecinde bazı önemli zorluklar vardır. İlk sorun, idari karmaşıklık ve süreçlerin zaman alıcı olmasıdır. Başvuru yapan kişilerden çok sayıda belge istenmekte, doğrulama aşamaları uzun sürmekte ve rehberlik desteği olmayan adaylar için süreç yorucu hale gelmektedir.

İkinci sorun, düşük farkındalık düzeyidir. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ’ler), çalışanlarının bu süreçten yararlanması için yeterli bilgiye, mali imkâna veya kurumsal desteğe sahip değildir. Çoğu işveren RPL’nin çalışanların istihdam edilebilirliğini nasıl artırabileceğini bilmemekte, çalışanlar ise bu fırsatların farkında olmamaktadır.

Üçüncü sorun, dijital entegrasyon eksikliğidir. Başvurular hâlâ büyük ölçüde kâğıt tabanlı yürütülmekte, çevrimiçi araçların sınırlı olması hem erişimi hem de sürecin verimliliğini azaltmaktadır. Özellikle uzak bölgelerde yaşayan bireyler için çevrimiçi başvuru imkânının olmaması katılımı düşürmektedir.

Bu sorunlara çözüm olarak birkaç stratejik öneri öne çıkmaktadır:

Dijital platformların geliştirilmesi: Başvuruların çevrimiçi yapılabilmesi ve belgelerin dijital olarak sunulabilmesi süreci hızlandıracak, daha kapsayıcı hale getirecektir.

İşverenlere mali teşvikler: KOBİ’lerin çalışanlarını bu sürece yönlendirmelerini sağlamak için vergi indirimleri veya sübvansiyonlar verilebilir.

Ulusal farkındalık kampanyaları: Hem işverenleri hem de çalışanları hedef alan bilgilendirme faaliyetleri ile sistemin bilinirliği artırılabilir.

Sonuç olarak, İspanya güçlü bir yasal altyapı ve Avrupa standartlarıyla uyumlu bir sistem kurmuş olsa da, idari yükler, farkındalık eksikliği ve dijitalleşme yetersizliği sürecin önündeki en önemli engellerdir. Finlandiya gibi başarılı uygulamalardan esinlenerek bu alanlarda reform yapılması, sistemin kapsayıcılığını ve etkinliğini artıracaktır.

2.3. İtalya: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları

1.Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme Çerçevesi

İtalya’da önceki öğrenmelerin tanınması, Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (QNQ) ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF) ile uyumlu olarak yürütülmektedir. Böylece, ister örgün eğitim yoluyla ister iş hayatı ya da yaygın öğrenme yoluyla edinilmiş olsun, tüm beceri ve yeterlilikler şeffaf bir biçimde değerlendirilebilmektedir.

Sistemin uygulanmasında Bölgesel Doğrulama Komiteleri önemli rol üstlenmektedir. Bu komiteler, adayların sundukları belgelerin, portföylerin veya iş deneyimi kayıtlarının ulusal standartlarla uyumunu kontrol eder ve değerlendirmelerin adil, tarafsız ve güvenilir biçimde yapılmasını sağlar. Değerlendirme yöntemleri çok yönlüdür:

- Adayın mesleki deneyimini ve eğitim geçmişini içeren portföyler,
- Uygulamalı beceri gösterimleri,
- Yapılandırılmış mülakatlar.

Tüm bu süreçlerde yalnızca sertifikalı değerlendiriciler görev yapar. Ayrıca, İtalya’da meslek standartlarının güncel tutulması için işveren örgütleri, sendikalar ve sektörel kurumlar sürece aktif olarak dâhil edilmektedir. Böylece tanınan yeterlilikler, doğrudan işgücü piyasasının ihtiyaçlarına uygun hale getirilir.

Yasal açıdan bakıldığında en kritik düzenleme, 13/2013 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’dir. Bu kararname, örgün eğitim dışında (örneğin iş deneyimi, yaygın öğrenme ya da kurslar yoluyla) edinilmiş bilgi ve becerilerin tanınmasına yasal dayanak sağlamaktadır. Uygulamadan elde edilen veriler, Ulusal Kamu Politikası Analizi Enstitüsü (INAPP) tarafından işgücü piyasası gözlemlerine aktarılmakta, böylece mezunların istihdam oranları ve kariyer ilerlemeleri düzenli olarak izlenmektedir.

Sonuçlar oldukça olumludur: Önceki öğrenmeleri tanınan bireylerin istihdam edilme oranı artmış, sektörden sektöre geçişler kolaylaşmış ve eğitimle sanayi arasındaki bağ

güçlenmiştir. Göçmenler, işsizler ve düşük vasıflı işçiler gibi dezavantajlı gruplar için erişilebilirlik önceliklendirilmiş, dijital başvuru sistemleriyle süreç daha kapsayıcı hale getirilmiştir.

2. Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri

Her ne kadar güçlü bir sistem kurulmuş olsa da İtalya’da uygulamada bazı yapısal zorluklar öne çıkmaktadır.

Kaynak yetersizliği: Nitelikli değerlendirici sayısı, idari kapasite ve mali kaynaklar sınırlıdır. Bu durum özellikle ülkenin güney bölgelerinde daha belirgin hissedilmektedir. Çözüm olarak, süreçlerin dijitalleşmesi, hükümet yatırımlarının artırılması ve özel sektörle ortaklıkların geliştirilmesi gündeme gelmiştir.

Bölgesel eşitsizlikler: Kuzey bölgelerde süreçler daha oturmuşken, güney bölgelerde gerekli altyapı ve insan kaynağı eksiktir. Bu dengesizlik, ülke çapında eşit fırsatların sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Standart prosedürler ve kapasite geliştirme yatırımları bu farkı gidermeye yönelik adımlar olarak önerilmektedir.

Farkındalık eksikliği: Hem çalışanlar hem de işverenler arasında önceki öğrenmenin tanınmasına dair bilgi sınırlıdır. Özellikle kayıt dışı çalışanlar veya geleneksel olmayan iş geçmişine sahip bireyler, becerilerinin resmî olarak tanınabileceğini bilmemektedir. İşverenler de her zaman bu belgelerin değerini yeterince önemsememektedir. Ulusal kampanyalar, işveren odaklı bilgilendirme programları ve hassas gruplara yönelik erişim çalışmaları bu boşluğu kapatmaya yöneliktir.

Değerlendirme kalitesinde farklılıklar: Değerlendiricilerin yeterlilikleri ve kullanılan araçların çeşitliliği, sonuçlarda tutarsızlığa neden olmaktadır. Bu nedenle, ulusal kalite standartlarının güçlendirilmesi, değerlendiricilere sürekli mesleki gelişim imkânları sağlanması ve düzenli denetim mekanizmalarının kurulması gündemdedir.

Örgün olmayan öğrenmenin tanınmasındaki zorluklar: İş hayatında ya da yaygın öğrenme yoluyla edinilen beceriler, her zaman standart bir ölçütle değerlendirilememektedir. Bunun için sektöre özgü yetkinlik standartlarının

geliştirilmesi, mikro yeterlilik belgeleri (micro-credentials) ve dijital rozetler gibi yenilikçi çözümler önerilmektedir.

2.4. Yunanistan: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları

1.Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme Çerçevesi

Yunanistan'da Önceki Öğrenmelerin Tanınması (RPL) uygulaması, ülkenin mesleki eğitim ve öğretim sistemlerini Avrupa çerçeveleriyle uyumlu hale getirme çabalarının bir parçasını oluşturarak son on yılda kademeli olarak ilerlemiştir. Bu alandaki temel kurum, Yeterliliklerin Belgelendirilmesi ve Mesleki Rehberlik için Ulusal Organizasyon (EOPPEP)'tir. Ancak ulusal düzeyde tek ve kapsamlı bir değerlendirme sistemi henüz bulunmamaktadır; mevcut yapı parçalı ve sınırlıdır.

Şu anda Yunanistan, RPL uygulamasının verimliliğini ve sonuçlarını değerlendirmek için birleşik, sistematik bir çerçeveden yoksundur. Bununla birlikte, kurumsal ve programatik düzeylerde, sürecin güvenilirliğini ve şeffaflığını korumak için çeşitli operasyonel kriterler kullanılmaktadır. Temel bir kriter, tanınan öğrenme kazanımlarının Avrupa Yeterlilikler Çerçevesine (EQF) atıfta bulunan Yunanistan Yeterlilikler Çerçevesi (HQF) ile uyumlu hale getirilmesidir. Bu uyum, yaygın ve informal öğrenme çıktılarının belirli mesleki profillere veya yeterlilik tanımlayıcılarına karşılık gelmesini sağlayarak değerlendirmelerin objektifliğini ve tutarlılığını güçlendirir.

Belgelendirilmiş kanıt yoluyla doğrulama, Yunanistan RPL sürecinin bir diğer kritik unsurudur. Adayların genellikle iş deneyimi, sertifikalar ve edinilen becerilerin somut örnekleri de dahil olmak üzere önceki öğrenmelerinin kanıtlarını içeren portföyler sunmaları gerekmektedir. Bu portföyler, sertifikalı değerlendiriciler veya belirlenmiş komiteler tarafından değerlendirmenin temelini oluşturarak karar alma sürecinde şeffaflığı teşvik eder. Ayrıca, yetişkin eğitimci sertifikasyonu ve seçilmiş teknik meslekler gibi belirli alanlarda standartlaştırılmış değerlendirme prosedürleri uygulanmaktadır. Bu değerlendirmeler yapılandırılmış mülakatları, yazılı sınavları

veya ulusal olarak geliştirilmiş EOPPEP kılavuzlarına uygun uygulamalı gösterileri içerebilir.

Bu prosedürel güçlü yönler rağmen, Yunanistan'da RPL'nin etkili bir şekilde uygulanmasında önemli boşluklar devam etmektedir. Merkezi bir dijital platformun olmaması, başvuru ve değerlendirme süreçlerinin verimliliğini engellerken, MEÖ kurumlarındaki eğitimli personel eksikliği sistemin talebi karşılama kapasitesini kısıtlamaktadır. Ek olarak, düzenli izleme ve değerlendirme mekanizmalarının olmaması, Yunanistan'ın RPL girişimlerinin kalitesini, erişimini veya uzun vadeli etkisini sistematik olarak değerlendiremediği anlamına gelmektedir. RPL'ye ilişkin kamuoyu farkındalığı sınırlı kalmakta, bu da eğitim ve işgücü piyasası entegrasyonu için bir araç olarak potansiyelini daha da kısıtlamaktadır.

2. Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri

Daha gelişmiş Avrupa modelleriyle karşılaştırıldığında, Yunanistan'ın RPL çerçevesi henüz oluşum aşamasındadır. Özellikle yetişkin eğitimi, turizm ve teknik mesleklerde sektöre özgü başarılar kaydedilmiş olsa da ulusal sistem tutarlılık ve kapsayıcılıktanyoksundur. Eğitim seviyeleri veya mesleki sektörler arasında önceki öğrenmelerin yaşam boyu onaylanmasını sağlayacak kapsayıcı bir strateji bulunmamaktadır.

Karşılaştırmalı bir bakış açısı Yunan modelinin sınırlılıklarını vurgulamaktadır. Fransa, Portekiz ve Finlandiya gibi ülkelerde, köklü RPL çerçeveleri kurumsal taahhüt ve yasal desteğin faydalarını göstermektedir. Örneğin, Fransa'nın *Validation des Acquis de l'Expérience* (VAE) uygulaması, bireylere yasal olarak garanti altına alınmış bir süreç aracılığıyla önceki öğrenmelerinin tanınması hakkını vermektedir. Kamu tarafından finanse edilir, erişilebilirdir ve genellikle tam veya kısmi yeterliliklere yol açar. Buna karşılık, Yunanistan'da RPL yasal bir hak olarak tanınmamaktadır ve büyük ölçüde seçilmiş mesleklerle veya pilot programlarla sınırlı kalmaktadır.

Bir diğer önemli eksiklik de RPL katılımı, başarı oranları veya istihdam edilebilirlik veya ileri eğitime erişim gibi sertifika sonrası sonuçlar hakkında veri toplanmamasıdır. Bu sistematik kanıt eksikliği, politika değerlendirmesini engellemekte ve RPL uygulamalarını ulusal olarak iyileştirme veya ölçeklendirme çabalarını engellemektedir.

Özetle, Yunanistan'ın RPL sistemi, öğrenme çıktısı odaklılık, kalite güvencesi ve prosedürel şeffaflık gibi Avrupa ilkelerine uyum sağlama konusunda önemli adımlar atmış olsa da operasyonelleştirilmesi kapsam ve erişilebilirlik açısından sınırlı kalmaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesi için Yunanistan'ın daha güçlü kurumsal koordinasyon, gelişmiş dijital altyapı, değerlendiriciler için kapasite geliştirme ve kapsamlı kamuoyu bilinçlendirme kampanyalarına yatırım yapması gerekmektedir. Paydaş katılımını artırmak ve sürekli izleme mekanizmalarını yerleştirmek, RPL'yi hayat boyu öğrenme, hareketlilik ve işgücü piyasasında ilerleme için uygulanabilir ve kapsayıcı bir araca dönüştürmek için gerekli olacaktır.

2.5. İrlanda: Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Değerlendirme Çerçevesi ve Uygulama Zorlukları

1.Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında Ölçme ve Değerlendirme Çerçevesi

İrlanda'da Önceki Öğrenmenin Tanınması (RPL) metodolojilerinin değerlendirilmesi ulusal girişimler tarafından şekillendirilmekte ve akademik ve kurumsal kaynaklar tarafından desteklenmektedir. RPL uygulamalarının etkinliğini inceleyen en kapsamlı kaynaklardan biri, Öğretim ve Öğrenimin Geliştirilmesi Ulusal Forumu (National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning - İrlanda'da yükseköğretimde öğretim kalitesini geliştirmeye odaklanan ulusal bir kuruluştur) tarafından geliştirilen *İrlanda Yükseköğretiminde Önceki Öğrenmelerin Tanınmasına (RPL) Güncel Bir Bakış* başlıklı rapordur. Bu belge, RPL'nin yükseköğretim kurumlarında uygulanmasına rehberlik eden ve değerlendiren birkaç temel değerlendirme kriterini tanımlamaktadır.

Birincil kriterler arasında RPL'ye kurumsal bağlılık, RPL uygulamalarını destekleyen ulusal itici güçler ve girişimler ve RPL'nin akademik personel için sürekli mesleki gelişime entegrasyonu yer almaktadır. Ayrıca rapor, RPL başvuru sahiplerinin hem değerlendirilmesi hem de desteklenmesi konusunda personel eğitiminin önemini, ortak tanımların ve ulusal politika rehberliğinin varlığını ve RPL'nin kullanımını ve sonuçlarını izlemek için güvenilir veri toplama metodolojilerinin mevcudiyetini vurgulamaktadır.

Bu kriterler, kurumlar arasında tutarlılığı teşvik ederek ve önceki öğrenmenin kanıta dayalı değerlendirmesini teşvik ederek tanınma sürecinin hem güvenilirliğini hem de verimliliğini sağlamak için tasarlanmıştır. RPL personelinin yapılandırılmış gelişimi ve kurumsal kapasite geliştirmeye verilen önem, değerlendirme bütünlüğü ve öğrenci desteği konusunda yüksek standartların korunmasına hizmet eder.

İrlanda RPL sistemi genellikle Avrupa bağlamında bir başarı örneği olarak gösterilmektedir. *Avrupa Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (İrlanda'daki tüm yeterlilikleri seviyelere göre sınıflandıran ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu ulusal sistemdir.)* *Envanteri* kapsamındaki 2020 İrlanda ülke raporu, İrlanda'daki RPL girişimlerinin organik olarak geliştiğini ve en iyi uygulamalara güçlü bir bağlılıkla desteklendiğini belirtmektedir. Aynı rapor, önceki öğrenimleri örgün öğrenme çıktılarına eşdeğer olarak değerlendirilen bireyler için tüm yeterlilik seviyelerinde RPL fırsatlarını kolaylaştıran Ulusal Yeterlilikler Çerçevesinin (NFQ) temelini oluşturan destekleyici yasal çerçevenin altını çizmektedir. Ayrıca rapor, iş birliğini ve iyi uygulama alışverişini teşvik eden gönüllü bir grup olan RPL Uygulayıcı Ağını, İrlanda'nın yaygın ve informal öğrenmenin doğrulanmasına yönelik yaklaşımının ayırt edici bir gücü olarak tanımlamaktadır.

2. Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri

Kaydedilen ilerlemeye rağmen İrlanda, RPL'nin uygulanmasında bazı kalıcı zorluklarla karşı karşıyadır. *Avrupa Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi* *Envanteri'nde* *(European Inventory on NQFs - Avrupa Komisyonu ve CEDEFOP tarafından yürütülen, ülkelerin yeterlilik çerçevelerini izleyen rapor dizisi)* belirtildiği gibi, temel zorluklardan biri, tüm sektörlerde evrensel olarak kabul edilmiş bir RPL tanımının ve ortak

anlayışının olmamasıdır. Bu fikir birliği eksikliği, tutarlı ulusal politika ve uygulamaların geliştirilmesini zorlaştırmaktadır.

Bir diğer önemli sorun, RPL katılımının ve sonuçlarının kapsamlı bir şekilde izlenmesini ve izlenmesini engelleyen farklı bölgeler ve eğitim sektörleri arasında veri sistemlerinin sınırlı entegrasyonudur. Öğrenciler başvuru, değerlendirme ve tanınma aşamalarında gezinmek için yapılandırılmış desteğe ihtiyaç duyduklarından, RPL prosedürlerine yerleştirilmiş gelişmiş rehberlik hizmetlerine duyulan ihtiyaç da açıktır. Ayrıca, kapasite geliştirme için mevcut kaynaklarda - hem finansman hem de nitelikli personel açısından - algılanan bir eksiklik vardır ve bu da RPL hizmetlerinin ülke çapında genişletilmesini ve tutarlı bir şekilde sunulmasını kısıtlamaktadır.

Bu sorunları ele almak için İrlanda, ortak çerçevelere, gelişmiş veri sistemlerine ve entegre rehberlik ve destek mekanizmalarının geliştirilmesine yatırım yapmaya devam etmekten fayda sağlayacaktır. RPL Uygulayıcı Ağı tarafından örneklendiği gibi eğitim kurumları, politika yapımcılar ve uygulayıcılar arasında işbirliğini teşvik etme çabaları, RPL'nin tanınma ve ilerleme için uygulanabilir ve kapsayıcı bir yol olarak kalmasını sağlamak için gerekli olmaya devam edecektir.

BÖLÜM III: FOLLOW APP PROJESİ PİLOT UYGULAMASI – ORTAK ÜLKELERDEN SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRMELER

Bu bölümde, Türkiye, İspanya, İtalya ve Yunanistan'da gerçekleştirilen ulusal pilot uygulamaların sonuçları sunulmaktadır. Pilot çalışmalar, FOLLOW APP dijital araçlarının (Web Uygulaması ve Sanal Kampüs) kullanılabilirliğini, etkinliğini ve ikili mesleki eğitimle olan uyumunu test etmek amacıyla yürütülmüştür. Her ülkede mesleki eğitim alanında görev yapan uzmanlar bu araçların pratik kullanımını değerlendirmiş, kullanıcı geri bildirimlerini toplamış ve karşılaşılan güçlükleri ve iyileştirme alanlarını belirlemiştir.

Ulusal pilot uygulamalardan elde edilen bulgular yalnızca mevcut projenin değerlendirme verilerini oluşturmakla kalmamış, aynı zamanda gelecekte ikili mesleki eğitim için geliştirilecek projelere ve dijital araçlara yön verecek öngörüler

sunmuştur. Böylece sonuçlar, Avrupa düzeyinde benzer girişimlere yol gösterici bir nitelik taşımaktadır.

1. Ulusal Pilot Uygulamalara Katılım ve Bağlam Özeti

Ülke	Katılımcı Sayısı	Katılımcı Profili	Katılım Yöntemi	Pilot Uygulama Süreci
Türkiye	8	Kamu okullarında görevli mesleki eğitim öğretmenleri (Bilişim, Pazarlama, Gastronomi)	Çevrim içi eğitim & uzaktan platform testi	Haziran 2025
İspanya	12	İkili Mesleki Eğitim Merkezlerinde görevli öğretmenler, kariyer rehberlik uzmanları, çıraklar	Çevrim içi & yüz yüze, hibrit katılım	Mart-Temmuz 2025
İtalya	5	Mesleki Eğitim Öğretmenleri	Yüz yüze proje, ürün tanıtımı & çevrimiçi değerlendirme	Haziran-Temmuz 2025
Yunanistan	8	İkili mesleki eğitim programlarında eğitimciler	Çevrim içi VOOC tanıtımı & çevrim içi test	Temmuz 2025

Tablo-1

2. Sanal Kampüs – Ülke Bazlı Geri Bildirimler

Soru/Ölçüt	Türkiye	İspanya	Yunanistan	İtalya
Kullanım Kolaylığı	%66,7 kolay, %16,6 çok kolay	%75 kolay, %25 çok kolay	%87,5 kolay-çok kolay	%60 kolay, %40 çok kolay
Teknik Sorunlar	-	-	-	-
İlerleme Göstergesi	%83,3 net	%100 net	%62,5 çok net, %37,5 net	%80 net, %20 nötr
Çevrimiçi Öğretim Kılavuzu	%83,3 net	%100 net	%100 net	%75 net, %25 çok net
Eğitim Modülleri	%66,7 uygulanabilir, %16,6 kolaylıkla uygulanabilir	%75 uygulanabilir, %25 nötr	%100 uygulanabilir, %25 kolaylıkla uygulanabilir	%100 uygulanabilir, %25 kolaylıkla uygulanabilir
Uygulama Faaliyetleri	%66,7 çok etkili	%75 etkili, %25 nötr	%100 çok etkili	%75 etkili
Mesleki Çevrimiçi Açık Kurs	%66,7 çok ilgili	%50 nötr, %50 ilgili	%62,5 ilgili, %37,5 çok ilgili	%40 çok ilgili, %40 nötr, %20 ilgili
Mesleki Çevrimiçi Açık Kurs	%83,3 ilgi çekici/çok ilgi çekici	%75 ilgi çekici, %25 nötr	%87,5 çok ilgi çekici/ilgi çekici	%60 ilgi çekici, %40 çok ilgi çekici
Bilgi Düzeyinde Artış	%83,3 olumlu	%50 nötr, %50 olumlu	%100 olumlu	%40 orta, %20 önemli, %40 nötr
Mesleki Kurslardan Bilgisi Uygulama Güveni	%83,3 güvenli	%75 güvenli	%87,5 güvenli, %12,5 nötr	%60 güvenli, %40 nötr
Başkalarına Tavsiye	100% evet	100% evet	100% evet	100% evet

Tablo-2

3. Web Uygulaması – Ülke Bazlı Geri Bildirimler

Soru/Ölçüt	Türkiye	İspanya	Yunanistan	İtalya
Kullanım Kolaylığı	%66,7 kolay, %16,7 çok kolay	%50 kolay, %50 çok kolay	%87,5 çok kolay, %12,5 kolay	%60 kolay, %40 çok kolay
Teknik Sorunlar	-	-	-	Takip formu hazırlanırken kilitlenme sorunu
Mezun Takip Formu Oluşturma	%83,3 yararlı	%100 yararlı	%75 çok yararlı, %25 yararlı	%20 nötr, %40 yararlı, %40 çok yararlı
Mesleki Uygulama Uygunluk	%100 ilgili	%100 ilgili	%40 çok ilgili, %40 ilgili, %20 nötr	40 çok ilgili, %40 ilgili, %20 nötr
Form Oluşturmada Kendine Güven	%83,3 güvenli	%100 güvenli	%50 çok güvenli, %50 güvenli	%100 güvenli veya çok güvenli
Mezun Takip Yetkinliğinde İlerleme	%66,6 gelişim	%100 gelişim	%50 gelişim, %50 ileri düzeyde gelişim	%20 hayır, %20 nötr, %40 gelişim, %20 ileri gelişim
Başkalarına Tavsiye	100% evet	100% evet	87.5% evet, 12.5% beşli	80% evet, 20% belki

Tablo-3

4.Ulusal Pilot Uygulama Raporlarından Kullanıcı Geri Bildirimleri ve İyileştirme Önerileri

Türkiye

Sanal Kampüs:

- “Overview”, “Start Now”, “Check”, “Retry” gibi arayüz (UI) öğeleri ve sınav soruları hâlâ İngilizce olarak kalmıştır.
- Bazı VOOC test soruları tamamen İngilizce hazırlanmıştır (ör. VOOC 3.1, 3.2).
- “Instructor” sekmesi “Profilim (My Profile)” bölümüne yönlendirme yapmamaktadır.
- Ünitelere özel görsel ilerleme göstergeleri eksiktir.

- “Show Solution” (Çözümü Göster) seçeneği yalnızca doğru cevabı göstermekte, herhangi bir açıklama sunmamaktadır (her soruda açıklama gerekli olmasa da bu eksiklik olarak görülmüştür).
- Öğretim stratejileri ve değerlendirme türleri, bütün ünitelerde tekrar eden ve genelleştirilmiş biçimde verilmiştir.
- Kullanım kılavuzu (Instructional Guide), Öğrenme Yönetim Sistemi’nin (LMS) kullanımına dair görsel adım adım yönlendirmeler içermemektedir.
- Ünite talimatları (ör. “rapor yazınız”) belirsizdir ve detaylandırılmamıştır.
- İndirilebilir şablonlar (ör. onam formları, paydaş haritaları) bulunmamaktadır.
- Düşük teknoloji ile kullanım için öneriler (ör. telefon üzerinden takip sistemi) sunulmamıştır.

Web Uygulaması:

- Web Uygulamasının tüm özellikleri mobil cihazlarda çalışmamaktadır; giriş yapma ve form oluşturma mümkün değildir.
- Yayınlanan formlar üzerinde sonradan düzenleme yapılamamaktadır.
- Soruları “zorunlu” olarak işaretleme seçeneği bulunmamaktadır.
- Öğitmenler sadece önceden tanımlanmış soru listesinden seçim yapabilmektedir; özel soru ekleme imkânı yoktur.
- “Copy URL” (Bağlantıyı Kopyala) tıklandığında herhangi bir onay mesajı çıkmamaktadır.
- Excel çıktı formatı dikey olarak (her yanıt tek bir sütunda) düzenlenmekte, bu da analiz etmeyi zorlaştırmaktadır.
- İyileştirme önerileri arasında şunlar yer almıştır: sürükle-bırak özelliği, önizleme modu, otomatik kaydetme, yeni alanlar ekleme (örn. e-posta, mesleki eğitim sağlayıcısı), daha fazla soru tipi (Likert ölçeği, evet/hayır vb.), gelişmiş yerelleştirme.

Yunanistan

Sanal Kampüs:

- Yunan dilinde arama fonksiyonu kullanıldığında VOOC başlıkları hâlâ İngilizce görünmektedir.

- Doğru/Yanlış (True/False) testlerinde cevap seçenekleri “True/False” şeklinde İngilizce kalmış, Yunanca “Αληθές” (Doğru) ve “Ψευδές” (Yanlış) ifadeleri kullanılmamıştır.
- Ünite 1.3, Test 4’te doğru cevap işaretlense bile tüm cevapların yanlış kabul edildiği teknik bir hata bulunmaktadır.

Web Uygulaması:

Önemli bir sorun rapor edilmemiştir.

- Yalnızca bazı öneriler sunulmuştur: Web App’in işlevlerinin genişletilmesi (örn. takip bildirimleri, diğer sistemlerle entegrasyon). Bu öneriler mevcut sorunlar değil, geleceğe yönelik geliştirme tavsiyeleridir.

İtalya

Sanal Kampüs:

- Bir katılımcı, dil değiştirme veya anket açma sırasında sayfanın çökmesi sorununu yaşamıştır.
- Bir katılımcı görsel sunum ve tasarımın geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.
- Bir katılımcı platformu yeterince keşfetmediğinden detaylı geri bildirim sağlayamamıştır.

Web Uygulaması:

- CSV formatında dışa aktarılan yanıtların tamamı tek sütunda toplanmaktadır, bu da yorumlamayı güçleştirmektedir.
- İyileştirme önerileri şunlardır:
- Her birim için birden fazla final testi eklenebilmesi (pekiştirme amaçlı).
- Görsel tasarımın ve arayüzün geliştirilmesi.
- Daha kullanıcı dostu ve verimli bir çıktı formatının sağlanması.

İspanya

Sanal Kampüs:

- Teknik sorun veya kullanım zorluğu rapor edilmemiştir.
- Birden fazla kullanıcı görsel tasarım ve etkileşim düzeyini “Normal” veya “İyi” olarak değerlendirmiştir.

- Uygulamalı etkinlikler faydalı bulunmuş ancak dönüştürücü bir etki yaratmadığı belirtilmiştir.
- Bir katılımcı içeriği “fazla teorik” olarak nitelendirmiştir.

Web Uygulaması:

- Arayüz kullanılabilir durumda olsa da görsellik ve veri görselleştirme özellikleri zayıf bulunmuştur.
- Dışa aktarılan yanıtlar yalnızca metin kutularında, “tekdüze” bir şekilde gösterilmekte; tablo veya grafik gibi sunum seçenekleri bulunmamaktadır.
- İyileştirme önerileri:
- Sonuçların görsel olarak daha iyi sunulması (grafikler, tablolar).
- Arayüz tasarımının estetik ve işlevsellik açısından iyileştirilmesi.
- Daha fazla özelleştirme ve kullanım kolaylığı sağlanması.

BÖLÜM IV: KILAVUZ İLKELER VE POLİTİKA ÖNERİLERİ

Bu bölümde, beş ortak ülkeden (Türkiye, İspanya, İtalya, Yunanistan ve İrlanda) İkili Mesleki Eğitim ve Öğretimde mezun takibi ve önceki öğrenmelerin tanınması ile ilgili temel bulgular ve ulusal politika önerileri sentezlenmektedir. İçgörüler, sistemik güçlü yönler, kalıcı boşluklara ve ileriye dönük stratejilere dikkat çekerek hem ülkeye özgü hem de ortak Avrupa eğilimlerini yansıtmaktadır.

1. İkili Mesleki Eğitim ve Öğretimde Mezun Takibi: Karşılaştırmalı Görüşler

Beş ülke de mesleki eğitimin işgücü piyasası sonuçlarıyla uyumlu hale getirilmesinde mezun takibinin kritik önemini kabul etmektedir. Ancak, yasal çerçeveler, kurumsal koordinasyon, veri entegrasyonu ve işveren katılımı açısından önemli farklılıklar devam etmektedir.

- **Türkiye**, MEB tarafından koordine edilen ve TÜİK, SGK, YÖK ve İŞKUR ile bağlantılı merkezi bir takip sistemine sahiptir. Güçlü politika temellerine ve E-Mezun gibi yenilikçi araçlara rağmen, izleme henüz tüm MEÖ kurumları için yasal olarak zorunlu değildir. Bölgesel farklılıklar ve işveren geri bildirim mekanizmalarının eksikliği mevcut uygulamaların etkinliğini sınırlamaktadır.
- **İspanya**, izleme uygulamalarının özerk topluluklar arasında önemli ölçüde farklılık gösterdiği merkezi olmayan bir model sunmaktadır. Yasal yapılar mevcut olsa da, uyumlaştırılmış metodolojilerin ve işveren katılımının olmaması ulusal uyumu zayıflatmaktadır. Lanbide ve Observatorio de la FP gibi yenilikçi örnekler, ülkeler arası adaptasyon için potansiyel sunmaktadır.
- **İtalya**, mezun takibini çıraklıkla bütünleştirme konusunda ilerleme kaydetmiştir, ancak düzensiz bölgesel uygulama, sınırlı standardizasyon ve eğitim ile sanayi arasındaki zayıf geri bildirim döngüleri nedeniyle zorluklar devam etmektedir.
- **Yunanistan** şu anda tam olarak kurumsallaşmış bir mezun izleme çerçevesinden yoksundur ve öncelikle pilot girişimlere dayanmaktadır. Yasal zorunluluklara, verilerin birlikte çalışabilirliğine ve EQAVET ile uyuma duyulan ihtiyaç güçlü bir şekilde vurgulanmaktadır.

- **İrlanda**, eğitim verileri için üst düzey yapılara sahip olmasına rağmen, Dual VET mezun takibi için özel bir ulusal politikadan yoksundur. Merkezi platformlar, standart anket protokolleri ve daha güçlü işveren işbirliği için açık bir çağrı vardır.

Politika Önerileri:

- Mezun takibini tüm mesleki eğitim kurumları için yasal zorunluluk haline getirmek (Türkiye, Yunanistan, İrlanda).
- Çok paydaşlı, gerçek zamanlı veri entegrasyonu sağlayan dijital platformlar geliştirmek (örn. Türkiye'nin önerilen *E-Mezun* sistemi).
- Takip sürelerini orta ve uzun vadeli sonuçları kapsayacak şekilde uzatmak (örn. Türkiye'nin 5 yıllık modeli; İrlanda'nın 6 ay/3 yıl çerçevesi).
- İşveren katılımını zorunlu raporlama ve geri bildirim mekanizmalarıyla kurumsallaştırmak (İspanya, İrlanda, Türkiye).
- Ulusal stratejilerle yerel iş gücü piyasası gerçeklerini uyumlaştıran bölgesel takip birimleri oluşturmak (Türkiye).
- Mezun takip sonuçlarını mesleki eğitim kurumlarının değerlendirilmesi ve finansmanı için performans göstergeleri (KPI) olarak kullanmak (Türkiye, İtalya).
- Veri okuryazarlığını personel eğitimine entegre etmek ve rehberlik birimlerini takip sistemlerine dâhil etmek (Türkiye, Yunanistan).

2. Önceki Öğrenmelerin Tanınması (RPL) ve İnfomal Öğrenme

Tüm ülkelerde RPL sistemleri mevcut olsa da erişilebilirlik, prosedürel basitlik ve dijital entegrasyon derecesi farklılık göstermektedir.

- **Türkiye ve İspanya:** Yasal olarak tanımlanmış RPL çerçevelerine sahip olmakla birlikte, bürokratik karmaşıklık ve düşük kamu bilinci, özellikle marjinal gruplar veya yaşlı çalışanlar arasında katılımı sınırlandırmaktadır. Türkiye, modüler mikro yeterlilikler ve ülke çapında dijitalleşme çağrısı yapmaktadır.

- **İtalya:** RPL'yi Ulusal Yeterlilikler Çerçevesine entegre etmiş, ancak uygulamada parçalanmış bir yapı söz konusudur. Dijital araçlar ve portföylerin ortaya çıkışı gözlemlense de yaygın değildir.
- **Yunanistan:** Kapsamlı bir yasal çerçeve ve yapılandırılmış metodoloji bulunmamaktadır. Gelecek adımlar arasında dijital e-portföyler, sektöre özgü yönergeler ve RPL'nin ulusal yeterlilikler çerçevesine entegre edilmesi yer almaktadır.
- **İrlanda:** RPL denetimi görece gelişmiştir, ancak ikili mesleki eğitimde (ikili mesleki eğitim programları) standardizasyon ve istihdam politikalarıyla daha fazla bütünleşme gereklidir.

Metodolojik ve Politik Öneriler:

- Başvuruları basitleştirmek ve dijitalleştirmek için ulusal hizmetlerle entegre merkezi çevrimiçi platformlar geliştirmek (örn. Türkiye, Yunanistan).
- RPL'yi daha esnek ve cazip hale getirmek için modüler ve birbiriyle bağlantılı yeterlilikler geliştirmek (örn. Türkiye, İtalya).
- Kırsal ve dezavantajlı bölgelerde değerlendirici kapasitesini ve eğitimini artırmak (örn. Türkiye, İtalya, Yunanistan).
- Çalışanlar ve işverenleri bilgilendirmek için gerçek başarı hikâyelerinin kullanıldığı farkındalık kampanyaları yürütmek (örn. Türkiye, İtalya, Yunanistan).
- RPL ile belgelendirilen yeterlilikleri istihdam teşvikleri ve kamu alımları sistemlerine dâhil etmek (örn. Türkiye).
- RPL kullanımını ve etkisini takip etmek için ulusal göstergeler ve istatistikler oluşturmak (örn. Türkiye).

3. Avrupa Düzeyinde Adaptasyon ve Aktarılabilirlik Potansiyeli

Beş ortak ülkede gerçekleştirilen ulusal analizler, daha geniş çaplı Avrupa adaptasyonu için uygun olan bir dizi umut verici uygulamayı vurgularken, anlamlı bir politika transferi sağlamak için ele alınması gereken önemli uygulama zorluklarını da ortaya koymaktadır.

İspanya bu konuda özellikle dikkate değer modeller sunmaktadır. Bask Bölgesi'nde geliştirilen Lanbide sistemi, Sosyal Güvenlik verileri aracılığıyla gerçek zamanlı istihdam takibini entegre ederek mesleki eğitim çıktılarını işgücü piyasası gerçekleriyle uyumlu hale getirmek için güçlü bir araç sunmaktadır. Benzer şekilde, Castilla y León'daki Observatorio de la FP, politika tasarımı ve değerlendirmesini destekleyen bölgesel bir mesleki eğitim gözlemevi olarak işlev görmektedir. Ancak her iki mekanizma da bölgesel düzeyde faaliyet göstermekte, bu da ülke genelinde mezun izleme metodolojilerinde ve veri kalitesinde tutarsızlıklara neden olmaktadır. İspanya'nın raporu, bu sorunu çözmek için özerk topluluklar arasında veri toplama ve raporlamayı uyumlu hale getiren birleşik bir ulusal mezun izleme platformunun oluşturulmasını önermektedir.

Türkiye ise E-Mezun sistemi ve Mesleğim Hayatım portalı gibi araçlarla önemli dijital yenilikler ortaya koymaktadır. Bu platformlar kariyer rehberliğini mezun takibi ve işgücü piyasası uyumu ile birleştirmeyi amaçlamaktadır. Umut verici olmalarına rağmen, veri kaynaklarındaki parçalanma ve Mesleki Eğitim ve Öğretim kurumlarının izleme faaliyetlerine katılmaları için yasal bir zorunluluğun bulunmaması nedeniyle kullanımları sınırlı kalmaktadır. Türkiye'nin raporu, entegre bir Mezun Veri Merkezinin geliştirilmesini ve yerel işgücü piyasası dinamiklerini daha iyi yansıtacak bölgesel izleme birimlerinin kurulmasını ve bu yapıların EQAVET gibi Avrupa çerçeveleriyle ve mikro-kimlik bilgileri ve gerçek zamanlı veri ekosistemleri için daha geniş bir itici güçle uyumlu hale getirilmesini önermektedir.

İtalya'nın deneyimi, dijital portföylerin ve sektöre özgü RPL çerçevelerinin kullanımı yoluyla informal ve yaygın öğrenmenin doğrulanmasına ilişkin değerli içgörüler sunmaktadır ve bunların tümü merkezi bir yeterlilikler sistemi içinde yer almaktadır. Bununla birlikte, uygulamada bölgesel farklılıklar devam etmekte ve dijital araçların benimsenmesi dengesiz kalmaktadır. İtalya raporu, standartlaştırılmış değerlendirme araçlarının geliştirilmesi, gayri resmi yetkinlikleri belgelemek için dijital portföylerin daha fazla kullanılması ve ülke genelinde paydaş katılımını ve tutarlılığı artırmak için ulusal farkındalık kampanyaları yapılması çağrısında bulunmaktadır.

İrlanda'nın ulusal raporu, EQAVET göstergeleri ile uyumlu mezuniyet sonrası 6 ay, 1 yıl ve 3 yılda mezun izleme anketlerinin uygulanması için yapılandırılmış bir öneri sunmaktadır. Böyle bir sistem henüz yürürlükte olmasa da, ayrıntılı çerçeve Avrupa kıyaslaması için güçlü bir potansiyeli yansıtmaktadır. Ayrıca, RPL Uygulayıcı Ağı gibi

ağların varlığı, İrlanda'yı sektörler arası ve uluslararası öğrenmeyi teşvik etmek için iyi bir konuma getirmektedir. Bununla birlikte, İkili Mesleki Eğitim ve Öğretim için ulusal bir mezun izleme politikasının olmaması, uygulamanın önündeki kritik bir engel olmaya devam etmektedir.

Son olarak Yunanistan, sistem geliştirmenin erken aşamalarında olmasına rağmen Avrupa düzeyinde uyum için gerekli temel unsurları vurgulamaktadır. Yunanistan raporu, RPL uygulamalarında yasal uyumun, e-portfolyolar gibi dijital araçların oluşturulmasının ve Fransa'nın VAE ve Portekiz'in Centros Qualificados gibi başarılı Avrupa modellerinin uyarlanmasıyla önemini vurgulamaktadır. Bununla birlikte, mevcut mezun izleme mekanizmaları hala pilot aşamasındadır ve işveren katılımı sınırlı kalmaktadır. Rapor, birlikte çalışabilir veri sistemlerine, sektöre özel RPL kılavuzlarına ve mezun takibinin EQAVET kalite güvence döngülerine entegre edilmesine duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Beş ülkenin tamamında, halihazırda uygulanmış veya önerilmiş olsun, açıklanan uygulamalar Avrupa Mesleki Eğitim ve Öğretim ortamı için anlamlı bilgiler sunmaktadır. Bununla birlikte, aktarılabilirlikleri yalnızca teknik yapılarına değil, aynı zamanda ademi merkezilik, bölgesel eşitsizlikler, dijital hazırlık ve kurumsal koordinasyon gibi bağlamsal zorlukların ele alınmasına da bağlıdır. Raporlar, bu umut verici modellerin Üye Devletler arasında daha uyumlu ve kapsayıcı bir MEÖ ekosistemine katkıda bulunması için Avrupa düzeyinde politika öğreniminin ulusal uygulama için özel destekle birleştirilmesi gerektiğini sürekli olarak vurgulamaktadır.

4. İkili Mesleki Eğitimde Mezun Takibi ve Önceki Öğrenmelerin Tanınmasında (RPL) İleriye Dönük Eğilimler ve Stratejik Zorluklar

Bu karşılaştırmalı analize dahil edilen beş ulusal rapor, İkili Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemlerinde mezun takibi ve önceki öğrenmelerin tanınması (RPL) ile ilgili gelecekteki yönler ve beklenen zorluklar hakkında yakınsak görüşler sunmaktadır. Her ülke farklı bağlamsal gerçekliklerle karşı karşıya olsa da, ortak öncelikler ve ileriye dönük ihtiyaçlar belirgindir.

Türkiye'de, mezun takibi için kurumsal kapasitenin oluşturulmasına güçlü bir vurgu yapılmaktadır. Raporlar, ulusal ölçekli izleme sistemlerinin etkinliğinin büyük ölçüde

okul yöneticileri, öğretmenler ve veri sorumluları gibi mesleki eğitim personelinin yerleştirilmiş izleme mekanizmaları geliştirme ve işletme becerisine bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Mezun takibinin geleceği, statik veri toplamadan daha uzun vadeli istihdam, eğitim ve beceri geliştirme yörüngelerini yakalayabilen dinamik, gerçek zamanlı izlemeye geçiş olarak öngörülmektedir. Bunun için sadece teknolojik ilerlemeler değil, aynı zamanda yerel ve ulusal düzeyler arasında entegre veri akışını destekleyen sağlam politika çerçeveleri de gerekmektedir. Özellikle sistemler daha kapsamlı hale geldikçe veri kullanımı, gizlilik ve koruma ile ilgili etik hususların yoğunlaşması beklenmektedir. Ayrıca Türkiye, Mesleki Eğitim ve Öğretim politikalarını yerel işgücü piyasalarına uyarlamak için daha ayrıntılı, bölgeselleştirilmiş verilere ihtiyaç duyulacağını öngörmekte ve RPL uygulamasının dijital teknolojiler, yeşil işler ve bakım işleri gibi gelişmekte olan sektörlerle genişletilmesi çağrısında bulunmaktadır. İzleme sistemlerinin evriminin kariyer esnekliği, iş değiştirme ve hayat boyu öğrenme katılımı göstergelerini de içermesi beklenmektedir.

İspanya da benzer birkaç yörüngeyi tanımlamaktadır. Yapay zeka (AI) ve veri analitiğinin mezun takibi ve işgücü piyasası tahminine entegrasyonunun daha doğru ve uyarlanabilir politika yanıtları sağlayarak büyümesi beklenmektedir. İspanya ayrıca, doğrusal olmayan istihdam modellerine uyum sağlaması gereken yeni takip modellerinin itici güçleri olarak uzaktan çalışma ve dijital kariyerlere işaret etmektedir. Yaşam boyu öğrenme yollarını yansıtan daha dinamik ve uyarlanabilir RPL çerçevelerine duyulan ihtiyacın yanı sıra, yeterliliklerin sınır ötesi tanınmasına daha güçlü bir odaklanma beklenmektedir. Daha da önemlisi, dijital takip sistemleri genişledikçe, İspanya veri gizliliği endişelerini proaktif bir şekilde ele alma ihtiyacına işaret etmektedir.

İtalya hem mezun takibinde hem de RPL doğrulamasında otomasyon ve yapay zekanın artan rolünün altını çizmektedir. Gelecekteki sistemlerin, çıraklık programlarının etkinliğini değerlendirmek ve mezun yörüngelerini gerçek zamanlı olarak izlemek için yapay zekâ tabanlı analitik kullanması beklenmektedir. İtalya ayrıca, esnek, kümülatif öğrenme yolları sağlayabilen modüler kimliklendirme sistemlerinin (özellikle mikro yeterlilikler ve dijital rozetler) artan önemini vurgulamaktadır. Beklenen zorluklar arasında, özellikle kırsal bölgelerdeki dijital eşitsizlik ve AB ülkelerinin RPL sistemlerini ve yeterlilik çerçevelerini uyumlu hale getirememeleri halinde parçalanma riski yer almaktadır. Esnek, kapsayıcı ve güncel

politika araçlarına duyulan ihtiyaç, hızla gelişen işgücü piyasası taleplerini karşılamak için gerekli görülmektedir.

Yunanistan'da RPL ve mezun takibinin geleceği dijital dönüşümle yakından ilişkilidir. Ulusal rapor, e-portfolyoların, blok zinciri tabanlı kimlik doğrulamasının ve entegre mezun izleme platformlarının kullanımında bir genişleme öngörmektedir; bunların hepsinin sistem şeffaflığını, erişilebilirliğini ve verimliliğini artırması beklenmektedir. Yunanistan ayrıca izleme çabalarını geliştirmek için gerçek zamanlı ve boylamsal verilerin gerekliliğini vurgulamaktadır. Gelecekteki çerçeveler mikro-kredilendirmeyi, informal öğrenme yollarını ve hem öğrencilerin hem de çalışanların sınırlar arasında artan hareketliliğini desteklemelidir. Eğitim ve işgücü piyasası veri tabanları arasında birlikte çalışabilirlik, esnek doğrulama için yasal hükümler ve izleme sistemlerinin kurumsal olarak yerleştirilmesi, ilerleme için kritik kolaylaştırıcılar olarak görülmektedir.

İrlanda, mezun izleme sistemlerinin beceri kazandırma, sektörel geçişler ve iş değiştirmeye karşı dayanıklılık gibi daha geniş sonuç ölçütlerini içerecek şekilde geliştirilmesini öngörmektedir. Bu ölçütler, geleneksel istihdam durumu ve gelir düzeyi ölçütlerinin ötesine geçmektedir. İrlanda raporu, gelecekteki çerçevelerin EQAVET ilkeleri ve Avrupa'nın standardizasyona yönelik devam eden çabalarıyla uyumlu olarak yaşam boyu öğrenme ve uyarlanabilirliği vurgulamaya devam etmesini önermektedir. Dijital araçlar ve geri bildirim mekanizmaları mezun takibinin daha ayrılmaz bir parçası haline geldikçe, etik standartlar ve kurumsal gözetim tarafından yönlendirilen verilerin anlamlı ve güvenli kullanımını sağlamaya giderek daha fazla ihtiyaç duyulacaktır.

5. Follow APP Projesi Pilot Uygulama Deneyimlerine Dayalı İleriye Dönük Öneriler ve Gelecekteki İkili Mesleki Eğitim Araçları için Rehberlik

Türkiye, İspanya, İtalya ve Yunanistan'da toplanan pilot uygulama sonuçları, FOLLOW APP'in Sanal Kampüs ve Web Uygulamasının pratik kullanımına ilişkin çok değerli bilgiler sağlamıştır. Genel olarak araçların kullanışlılığı ve uygunluğu yüksek memnuniyetle karşılanmış olsa da, katılımcılar geliştirilmesi gereken bazı noktaların da altını çizmiştir. Ortak ülkelerden gelen bu görüşler, özellikle ikili mesleki eğitimde mezun takibi için geliştirilecek dijital çözümlere yol gösterici olacaktır.

Yerelleştirme ve Dil Tutarlılığı

Eksiksiz ve tutarlı yerelleştirme en kritik ihtiyaçlardan biridir. Türkiye ve Yunanistan raporlarında, Sanal Kampüs 'ün yerelleştirilmiş sürümlerinde kalıcı dil tutarsızlıkları vurgulanmıştır. Test etiketleri ("Doğru/Yanlış"), arayüz düğmeleri ("Genel Bakış", "Şimdi Başla") ve bazı test soruları İngilizce kalmış, bu da erişilebilirliği ve kullanıcı ilgisini zayıflatmıştır. Örneğin Yunanca sürümde GDPR konulu bir testte sistem doğru cevabı tanımamış ve tüm seçenekleri yanlış işaretlemiştir. Türk katılımcılar da çevrilmemiş içerik ve arayüz komutları nedeniyle zaman zaman zorlanmıştır. Bu sorunlar küçük görünse de aracın profesyonel imajını ve kullanılabilirliğini zedelemektedir. Bu nedenle, meta verilerden geri bildirim mesajlarına kadar tüm öğelerde dil bütünlüğü sağlamak gelecekte temel bir öncelik olmalıdır.

Görsel Tasarım ve Etkileşim

Platformların görsel tasarımı ve etkileşimi ülkeler arasında farklı değerlendirilmiştir. Yunan ve İtalyan kullanıcılar düzeni olumlu bulup gezinmeyi kolay görürken, Türk ve İspanyol katılımcıların yarısı tasarımı durağan ve ortalama seviyede değerlendirmiştir. Türkiye'de VOOC ünitelerinde ilerleme çubukları ve onay işaretlerinin eksikliği öğrenci motivasyonunu azaltan bir unsur olarak görülmüştür. İspanya'da ise özellikle mobil uygulamada sonuçların ve grafiklerin daha estetik bir biçimde sunulmasına yönelik beklentiler dile getirilmiştir. Bu bulgular, temel yapının sağlam olmasına karşın, gelecekteki sürümlerde daha güçlü görsel tasarım ve etkileşimli yanıt verebilirliğe ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Eğitim İçeriği ve Pedagoji

Katılımcılar, eğitim rehberinin açık yapısını ve mantıksal kurgusunu faydalı bulmuştur. Ancak Türk kullanıcılar, kursların LMS'ye yüklenmesi gibi kritik süreçlerin yalnızca kısa açıklamalarla sunulduğunu, görsel rehberlik ve somut adımların eksik olduğunu belirtmiştir. Birçok eğitmenin e-öğrenmeye yabancı olabileceği dikkate alındığında, ekran görüntüleri, örnek şablonlar ve açıklamalı örneklerin eklenmesi gereklidir. İspanyol ve Türk katılımcılar ayrıca, "metodoloji" ve "değerlendirme" bölümlerinde aynı stratejilerin (ör. vaka çalışmaları, rol oyunları, grup tartışmaları) tekrarlandığını ve içeriklere özgü uyarılamanın eksik olduğunu vurgulamıştır. Bu durum pedagojik etkiyi ve öğrenci motivasyonunu düşürmektedir. Daha net görev

yönergeleri (“bir form tasarlayın – hangi formatta?”) ve düşük kaynaklı bağlamlar için destek materyalleri modüllerin pratik faydasını artıracaktır.

Teorik Yoğunluk ve Uygulanabilirlik

Eğitim modülleri, müfredat uyumunu, öğrenci takibini ve işyeri işbirliğini güçlendirmeyi hedefleyen zengin bir çerçeve sunmaktadır. Ancak yüksek teorik yoğunluk, teknik karmaşıklık ve katılımcılara yüklenen bilişsel yük nedeniyle pratikte uygulanabilirlik sınırlı kalabilmektedir. Kalite güvence döngüleri ve tasarım temelli yaklaşımlar gibi gelişmiş modeller sağlam bir akademik temel sunsa da, ön bilgi olmadan anlaşılması ve uygulanması güçtür. Öğrenme etkinlikleri genellikle dijital okuryazarlık, şablonlarla çalışma, veri görselleştirme, sistem dokümantasyonu ve değerlendirme planlaması gibi çok adımlı süreçlere aşinalık gerektirmiştir.

VOOC Deneyimi

VOOC’lar modüler yapıları ve esneklikleri sayesinde beğeni kazanmıştır. Katılımcılar kendi hızlarında ilerleyebilmiş ve istedikleri noktadan başlayabilmiştir. Ancak bazı eksikler dikkat çekmiştir. Türkiye ve Yunanistan’da “Eğitmen” sekmesi yanlış yönlendirme yapmış, kısa sınavlarda ise “Çözümü Göster” düğmesi sadece doğru cevabı göstermiş, gerekçe sunmamıştır. İspanya ve İtalya’dan gelen katılımcılar içerikten genel olarak memnun olsa da, bazı konuların günlük pratikle sınırlı düzeyde ilişkili olduğunu belirtmiştir. Gelecekte, her ünitenin başında net öğrenme çıktıları, bağlamsallaştırılmış örnekler ve açıklamalı geri bildirimler eklenmesi önerilmektedir.

Web Uygulaması

Web Uygulaması form oluşturma ve Excel’e aktarma özellikleriyle öne çıkmıştır. Ancak kullanılabilirlik sorunları belirlenmiştir. Türkiye’de mobil sürüm kullanıcıların oturum açmasına ve form oluşturmaya izin vermemiş, sadece pasif kullanım sunmuştur. Formlar yayımlandıktan sonra düzenlenememiş ve bağlantı kopyalandığında onay mesajı çıkmamıştır. Eğitmenler yalnızca hazır soruları kullanabilmiş, kendi sorularını ekleyememiştir. İtalya ve Türkiye’den kullanıcılar, verilerin Excel’e tek sütunda aktarılmasının yorumlamayı zorlaştırdığını belirtmiştir. İspanya’dan gelen geri bildirimlerde QR kod ve çevrimdışı erişim olumlu karşılanmış ancak sonuç ekranlarının görsel açıdan yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Gelecek

sürümlerde satır bazlı tablo aktarımı, düzenlenebilir ve önizlenebilir form iş akışları, özel soru alanları, koşullu mantık ve mobil uyumlu tasarım geliştirilmelidir.

Genel Öneriler

Ülkeler arasında birkaç ortak öneri öne çıkmıştır. İspanyol kullanıcılar, dijital beceriler ve yenilikçi pedagojiler konusunda sürekli mesleki gelişim ihtiyacını vurgulamıştır. Hem Türkiye hem de İspanya, bildirim sistemleri, iletişim tercihleri ve mezun katılımını destekleyen mekanizmaların entegrasyonunun önemini belirtmiştir. Genel olarak Sanal Kampüs ve Web Uygulaması ölçeklenebilir çözümler olarak görülmüş; ancak ulusal mezun sistemleri, okul ERP'leri ve paydaş ağlarıyla entegrasyonun gelecekteki başarı için kritik olduğu sonucuna varılmıştır.

6.FOLLOW APP Pilot Uygulama Aşamasından Elde Edilen Bulgulara Dayalı Olarak İkili Mesleki Eğitimde Gelecekteki Mezun Takip Araçları için Temel İyileştirme Kılavuzu

1. **Platform Bileşenleri Arasında Tutarlı Dil Sağlayın:** VOOC başlıkları, gezinme ipuçları, düğme metinleri ve meta veriler dahil olmak üzere sistemin her bölümünde tam bir dil tutarlılığı sağlayın.
2. **Tüm Arayüz Öğelerini Tamamen Çevirin:** "Doğru/Yanlış", "Genel Bakış" ve test geri bildirim bölümleri de dahil olmak üzere tüm arayüz öğeleri (düğmeler, test cevapları, menüler, etiketler) hedef dile tamamen yerelleştirilmelidir.
3. **Birimler İçerisine Görsel İlerleme Göstergeleri Ekleyin:** Öğrenci oryantasyonunu ve motivasyonunu desteklemek için her bir VOOC ünitesinin içine ilerleme çubukları, onay işaretleri veya adım adım göstergeler ekleyin.
4. **Arızalı Navigasyon Sekmelerini Düzeltin:** Platformdaki tüm navigasyon unsurları amaçlandığı gibi çalışmalı ve kullanıcıları doğru hedeflere yönlendirmelidir. Örneğin, VOOC'lerdeki "Eğitmen" sekmesi çıkmaz sayfalara değil, doğru profil ya da gösterge paneline yönlendirilmelidir.
1. **Testlerde Doğru Cevaplar için Açıklamalar Ekleyin:** "Çözümü Göster" işlevleri, anlamayı derinleştirmek için (gerekirse) bir cevabın *neden* doğru olduğunu açıklamalıdır - sadece cevabın kendisini göstermemelidir.
2. **Genel Öğretim Yöntemlerinin Tekrarından Kaçının:** Her modül, bağlamsal uyarılma göz önüne alınarak rol oynama veya vaka çalışması gibi aynı öğretim yöntemlerini tekrarlamak yerine göreve özgü pedagojik yöntemler önermelidir.

3. **Görev Talimatlarını Çıktı Biçimleriyle Netleştirin:** "Tasarla", "oluştur" veya "yaz" gibi fiillerin kullanıldığı görevlerde beklenen format belirtilmelidir (ör. Word belgesi, Google Form, grafik, taslak).
4. **Düzenlenebilir ve Kullanıma Hazır Şablonlar Sağlayın:** Eğitim Modüllerinin anlaşılabilirliğini ve kullanılabilirliğini artırmak için, kullanıcılardan bir şeyi "tasarlamalarını", "oluşturmalarını" veya "geliştirmelerini" isteyen her göreve somut bir örnek veya bu görevin tamamlanmış bir versiyonu eşlik etmelidir. Örneğin, görev bir paydaş haritası tasarlamak veya GDPR uyumlu bir onay formu taslağı hazırlamaksa, talimatın yanına görsel bir örnek veya düzenlenebilir bir şablon ekleyin. Bu, belirsizliği azaltır, zaman kazandırır ve özellikle zaman kısıtlaması olan veya teknik bilgisi iyi olmayan kullanıcılar için faaliyeti hemen uygulanabilir hale getirir.
5. **Görsel Adım Adım LMS Yükleme Talimatlıları ve Haritası Ekleyin:** Bir kursu bir öğrenim platformuna (Moodle veya LearnPress gibi) yükleme süreci, ekran görüntüleri ve ayrıntılı izlenecek yollarla desteklenmelidir.
6. **Kullanılabilirlik için Dışa Aktarılan Verileri Tablo Formatında Yapılandırın:** Gelecekteki araçlarda veri dışa aktarma işlevlerini tasarlarken, yanıtların kullanıcı dostu bir tablo biçiminde yapılandırıldığından emin olun - her katılımcının bir satırda yer aldığı ve her sütunun belirli bir soruyu temsil ettiği. Tüm yanıtları tek bir dikey sütunda listelemekten kaçının, çünkü bu format eğitimciler ve yöneticiler için veri yorumlama ve analizini zorlaştırır.
7. **Eğitmenlerin Özel Sorular Oluşturmasına İzin Verin:** Eğitmenler anketleri kendi kurumsal ihtiyaçlarına uyarlamak için sadece önceden tanımlanmış listeleri kullanmak yerine kendi form sorularını oluşturabilmelidir.
8. **Formlarda "Zorunlu Alan" İşlevselliğini Etkinleştirin:** Eğitmenler, yanıtların eksiksiz olmasını sağlamak için belirli soruları zorunlu olarak işaretleyebilmelidir.
9. **Yayınlanan Formların Düzenlenmesine İzin Verin:** Kullanıcılar, esnekliği korumak için yayınladıktan sonra bile bir formda güncelleme veya düzeltme yapabilmelidir.
10. **Gönderim Onayı veya Bildirimleri Sağlayın:** Sistem, başarılı eylemleri (örneğin, "Bağlantı kopyalandı", "Form kaydedildi") görsel ipuçları veya mesajlar yoluyla onaylamalıdır.
11. **Web Uygulamasına Mobil Uyumlu Özellikler Ekleyin:** Mobil versiyon tam kullanıcı işlevselliğine izin vermelidir: oturum açma, form oluşturma, düzenleme ve dışa aktarma - sadece statik tarama değil.

12. **Sonuçların ve Grafiklerin Görsel Çekiciliğini İyileştirin:** Uygulamadaki veri görselleştirme unsurları (örneğin, sonuç tabloları, grafikler) yorumlanabilirliği artırmak için estetik açıdan daha ilgi çekici bir formatta sunulmalıdır.
13. **İlk Kez Kullanacaklar İçin İnteraktif Başlangıç Aşaması Ekleyin:** Platformu ilk kez ziyaret eden kullanıcıların etkin bir şekilde gezinmesine yardımcı olmak için hem Sanal Kampüs hem de Web Uygulaması içinde hızlı başlangıç eğitimi veya oryantasyon asistanı sağlayın.
14. **Mezunlar için Takip Mekanizmalarını Entegre Edin:** Mezunların uzun vadeli takibini sağlamak için e-posta adresi, tercih edilen iletişim yöntemi ve takip hatırlatıcıları gibi isteğe bağlı alanlar ekleyin.
15. **Her VOOC'nin Başında Öğrenme Kazanımlarını Netleştirin:** Her VOOC ünitesi, beklentileri yönlendirmek ve hedef odaklı öğrenmeyi desteklemek için kısa bir "Bu ünite de şunları öğreneceksiniz..." bölümü ile başlamalıdır.
16. **Eğitmenlerin Uçtan Uca Mezun Takibi Yapabilmeleri İçin Kullanıma Hazır Bir "Mini Simülasyon Kiti" Sağlayın:** Mezun takibi sürecini baştan sona uygulamalı öğrenebilmeleri için form oluşturma, dağıtma, verileri toplama, analiz etme ve raporlama adımlarını içeren kompakt bir simülasyon paketi sunulmalıdır.